Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 87 (1337) ♦ Четвер, 16 травня 1996 року ♦ Ціна договірна

ХТО НА ЗЕМЛІ РОБИТЬ ПОГОДУ: ВЛАСНИК ЧИ ВЛАСНІСТЬ?

Парламентська хроніка

Ранкове засідання 15 травня

Зранку парламент одразу ж приступив до передбаченого порядком денним розгляду у третьому читанні законопроекту про внесення змін і доповнень до Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств» (малу приватизацію). Доповідав голова підкомісії постійної Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством Геннадій Угаров. Дебатів було порівняно менше, аніж під час внесення змін і доповнень до закону про велику приватизацію, однак і тут не обійшлося без принципових розходжень. Скажімо, суперечки викликала стаття 7, що за новою редакцією передбачає, на думку представника Фонду держмайна та й, власне, і доповідача, більш спрощений підхід до малої приватизації. Йшлося, зокрема, про те, що в разі прийняття статті у редакції, запропонованій комісією, не обов'язково було б узгоджувати на сесіях Рад приватизацію тих чи інших об'єктів. Як відомо, саме така процедура свого часу дещо уповільнювала приватизацію малих об'єктів.

Однак голова парламентської контрольної комісії з питань приватизації Сергій Драгомарецький сказав, що йдеться не просто про спрощення цього процесу, а про зміни способу приватизації.

На його думку, в разі прийняття цього нововведення залишаються за бортом сертифікати, адже органи приватизації, на його думку, вимагатимуть грошей, а не сертифікатів-папірців. А Ради на місцях, навпаки, зацікавлені будуть, щоб громадяни брали участь у приватизації об'єктів і завдяки сертифікатам. Отже, на думку С. Драгомарецького, треба залишити досить зручний старий спосіб приватизації і не кидатися, як він висловився, на кулемет, який не стріляє. Після кількох безрезультатних поіменних голосувань згадали про регламентну норму, котра передбачає, що в разі неприйняття нових редакцій статті чинною залишається стара.

(Закінчення на 2-й стор.).

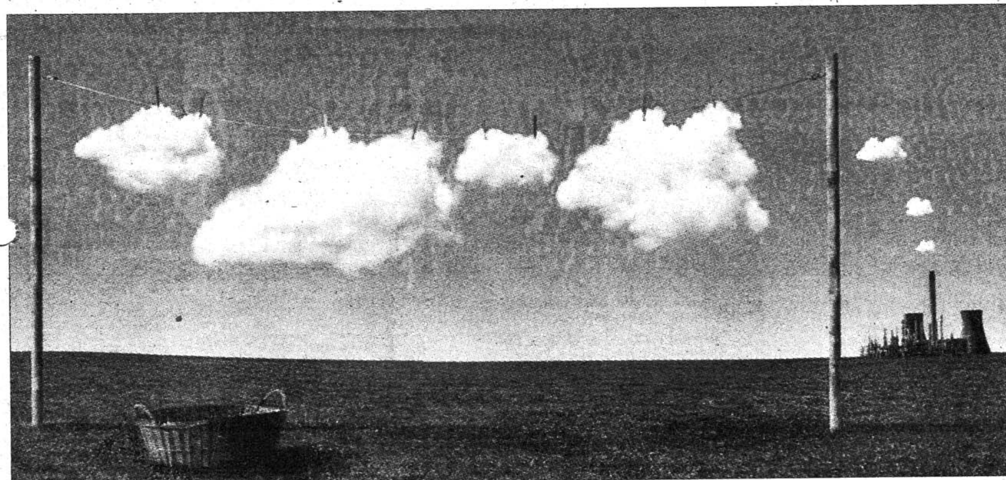
ІНТЕГРУЄМОСЯ

Учора завершився дводенний офіційний візит Президента України Леоніда Кучми до Вірменії.

Ми не приховуємо своєї позиції, заявив Левон Тер-Петросян у ході офіційного візиту до Республіки Вірменія Президента України Леоніда Кучми, і маємо намір зробити все можливе, щоб висловити на саміті в Москві підтримку демократичним силам у Росії.

Як зазначив у свою чергу глава Української держави, президенти зобов'язані сказати своє слово, щоб не було процесу, який мав би негативні наслідки для цілого світу.

Щодо СНД, президенти підкреслили спільну позицію як в процесах інтеграції, так і в питанні врегулювання конфліктів, які необхідно вирішувати мирним шляхом, шляхом пошуку компромісних рішень. Стосовно інтеграції Леонід Кучма підкреслив, що нині навряд чи можна знайти того, хто б не вітав розвиток інтеграційних процесів. Для України — головний пріоритет за розвитком двосторонніх відносин, — повідомляє Укрінформ .

Отже, хто на землі робить погоду: власник чи власність? Запитання, врешті-решт, визначальне, якщо під погодою розуміти капітал. А власність насправді не лише матеріальний, а й політичний капітал. Тому, певно, так важко вона дається в руки пересічним громадянам, і так беззастережно за неї змагаються круті бізнесмени та тямущі можновладці. Як не крути, а внаслідок приватизації у Чехії, досвід якої ми улесливо вітали і пропагували у себе, капіталістами стали здебільшого вони — підприємці нової хвилі і чиновники старої соціалістичної формації. Проте з'ясувалося, це не так вже й погано, бо, зрештою, закономірно, — маховик роздержавлення в масштабах тієї країни таки запрацював.

Чи запрацює наш приватизаційний маховик і чи приведе він до життя нові виробничі відносини справжніх власників, без яких власність — то мертвий капітал у вигляді політичних дивідендів та швидкоплинної втіхи?! Адже попри те, що власність — небхиякий капітал, він мертвий і тільки господар здатен його примножувати, здобуваючи авторитет своїй державі в міжнародному співтоваристві і в наших очах. Поки що на це відповісти важко. Щоб упорядкувати чинне законодавство з приватизації державних підприємств, народним депутатам не вистачило двох читань відповідного Закону.

А більш докладно про хід приватизації в Україні читайте на 3-й сторінці.

І постане Ольга на схилах Дніпра

Учора на Михайлівській площі у Києві почався монтаж відтворюваного нині пам'ятника княгині Ользі, святому Андрієві Первозванному та просвітителям Кирилу та Мефодію. А напередодні Київська міська адміністрація та Меморіальний фонд І. П. Кавалерідзе провели в Колонному залі благодійний вечір.

Відкриваючи його, мер столиці Леонід Косаківський зробив екскурс у сиву історію Київської Русі, в якій велично постає мудра жінка княгиня Ольга — перша християнка, реформатор—державотворець... Трагічна історія самого пам'ятника, спорудженого за проектом скульптора Івана Кавалерідзе і зруйнованого у 20-х роках.

Леонід Косаківський закликав меценатів столиці підтримати фінансово велику і святу справу відновлення пам'ятника, відкриття якого намічено на День Києва — 25 травня.

Урочисто-величні духовні співи, молитва, щирі й проникливі слова лунали цього вечора. Наукова й творча інтелігенція, фінансисти, підприємці, духовенство — усі присутні хто словами, а хто і грошовими внесками зробили свій вклад у цей своєрідний монтаж нашої духовності. Бо одне без другого неможливе.

Імена меценатів-благодійників буде викарбувано на спеціальній дошці.

Запрошує Крим

«Санітарно-епідеміологічна ситуація в Криму напередодні нового курортного сезону значно краща, ніж у попередні роки, і цілком сприятлива для відпочинку та лікування», — заявив на прес-конференції головний санітарний лікар автономної республіки Юрій Дорофеєв. За його словами на півострові досягнуто найбільшого за останні 12 років зниження кишкових інфекційних захворювань. Не викликає тривоги стан ні питної, ні морської води. Спеціалісти прогнозують стабільну епідеміологічну обстановку в Криму до кінця року.

У санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку та на туристських базах автономної республіки ціни на 20—30 відсотків нижчі від цін Сочинсько-Краснодарського регіону Росії.

До речі, нарешті прийшла по Північно-Кримському каналу й у східні райони півострова дніпровська вода. Тепер прикрощі залишилися позаду, і всі русла Північно-Кримського каналу заповнені повністю. А у водосховищах води вистачить і для зрошування, і для постачання її місцевому населенню.

У номер

У Президії Верховної Ради України

15 травня відбулося чергове засідання Президії Верховної Ради.

Розглянуто питання про визнання повноважень народних депутатів, обраних на повторних виборах 7 квітня ц. р., а також проекти законів про доповнення до Закону України «Про вибори народних депутатів України» та про доповнення до статті 85 Конституції України.

Після обміну думками, ретельного обговорення ці питання винесено на розгляд сесії Верховної Ради.

Прес-служба Верховної Ради України.

ВРУЧЕННЯ ВІРЧИХ ГРАМОТ

Надзвичайний і Повноважний Посол України Олександр Никоненко вручив вірчі грамоти Президентові Федеративної Республіки Бразилія Фернандо Енріке Кардозу, — повідомляє Укрінформ.

У ході розмови, що відбулася після урочистої церемонії вручення вірчих грамот, як повідомили Укрінформу з посольства України в Бразилії, Президент Фернандо Енріке Кардозу наголосив на важливості розбудови відносин з Україною в загальному контексті сучасної зовнішньої політики Бразилії. Керівник Бразильської держави підкреслив доцільність поглиблення політичного діалогу, започаткованого під час офіційного візиту до Бразилії в жовтні минулого року Президента України Леоніда Кучми. Президент Бразилії заявив про своє бажання відвідати Київ вже в недалекому майбутньому. Він висловив упевненість у тому, що взаємна зацікавленість у налагодженні широкомасштабного двостороннього співробітництва сприятиме не тільки розширенню бразильсько-українських відносин, але й інтенсифікації світових інтеграційних процесів.

Парламентська хроніка

Намітилися кардинальні зміни

Денне і вечірнє засідання 14 травня

Бурхливим і водночас діловим було постатейне обговорення в другому читанні проекту Закону «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств». Народні депутати виважено і вдумливо підійшли до оцінки плюсів і мінусів законопроекту. Переконливим свідченням цього є підтримка доповнень і змін, за більшість із яких парламентарії проголосували. Особливо вмотивовані були доповнення, внесені головою Комісії Верховної Ради України з контролю за приватизацією Сергієм Драгомарецьким та членом цієї комісії Олександром Новіковим. Окремі доповнення, запропоновані народними депутатами й ухвалені сесією, кардинально міняють підходи до приватизації та контроль за її проведенням.

Зокрема, для забезпечення гласності та прозорості у здійсненні приватизації в роботі комісій з приватизації можуть брати участь народні депутати України всіх рівнів, представники профспілок. Трудовим колективам надається право об'єднуватися для викупу контрольного пакета акцій і здобуття права генерального інвестора.

Каменем спотикання стане, щоправда, стаття 20 цього законопроекту. Зокрема, народні депутати так і не змогли дійти спільної думки щодо того, хто ж повинен платити за аудиторську перевірку підприємства, яке приватизується, розробляти і затверджувати методику оцінки і приватизації тощо. Врешті-решт статтю зняли і її знову буде обговорено в третьому читанні.

Гостра дискусія виникла і навколо запропонованого доповнення, що у разі придбання об'єкта приватизації за кошти, сума яких перевищує 50 мінімальних заробітних плат, покупець повинен подати декларацію про доходи і їх джерела. Після дискусії доповнення більшістю голосів прийняли.

Наприкінці вечірнього засідання сесія прийняла законопроект у другому читанні. Якщо він буде схвалений у цілому, то саме закон регулюватиме економічні та організаційні основи приватизації підприємств загальнодержавної та комунальної власності. Згідно з документом, трудові колективи мають пріоритетне право на вибір форми власності і придбання майна своїх підприємств. Виписана у законі норма фактично означає, що процес приватизації у державі регулюється виключно законами, які приймає Верховна Рада України. Фонд державного майна підпорядкований, підконтрольний і підзвітний парламентові.

Внесені Верховною Радою поправки до законопроекту кардинально змінюють ідеологію приватизації в Україні.

Згідно з рішенням сесії Верховної Ради, третє читання законопроекту планується через два тижні.

Хто на землі робить погоду...

Ранкове засідання 15 травня

(Початок на 1-й стор.).

З огляду на те, що не пройшло багато напрацювань комісії, яка готувала законопроект, вирішено було змінити і термін введення цього закону в дію — не з дня опублікування, а з першого липня, щоб устигнути внести відповідні зміни й доповнення. З цих само міркувань доповідач Г. Угаров попросив перенести і розгляд передбаченого нинішнім порядком денним проекту закону України про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів з питань приватизації (у другому читанні) на наступний місяць.

Потім парламент приступив до розгляду у другому читанні проекту Національної енергетичної програми України до 2010 року. Доповідач голова Комісії з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку Олександр Кожушко зазначив, що після першого читання було внесено більш як 120 зауважень і пропозицій. Отже, і з цього питання можливі палкі суперечки.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Офіційно

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між урядом України та урядом Республіки Вірменія про вільну торгівлю

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між урядом України та урядом Республіки Вірменія про вільну торгівлю, підписану 7 жовтня 1994 року в м. Києві, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 5 травня 1996 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між урядом України та урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між урядом України та урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю, підписану у м. Тбілісі 9 січня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 5 травня 1996 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між урядом України та урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення

Верховна Рада України **постановляє:**

Подану Кабінетом Міністрів України на ратифікацію Угоду між урядом України і урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення, підписану у м. Баку 28 липня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 7 травня 1996 року.

Точка зору

НЕ ТОЙ КУРС

Заява народних депутатів — ініціаторів створення Прогресивної соціалістичної партії України

Про соціально-економічний стан у державі

Розбіжність в тих оцінках соціально-економічного стану в державі і перспективами подолання загальної кризи, які даються керівництвом держави і пропагуються засобами масової інформації, та оцінках Прогресивної соціалістичної партії України, змушують нас зробити відповідну заяву.

З 1991 року в Україні триває реалізація курсу реформ, нав'язаного керівництву держави міжнародними фінансовими організаціями в їх корпоративних інтересах, що не мають нічого спільного з національними інтересами України. Наслідком цих реформ є скорочення обсягів валового внутрішнього продукту за 1991–1995 рр. на 58,5% і 1 квартал 1996 р. — ще на 10,7%, відповідним обвальним падінням обсягів промислового виробництва, сільськогосподарського, розвалом будівельного комплексу, транспорту і зв'язку. Зросла поляризація населення за доходами. Все це обумовило падіння життєвого рівня переважної більшості населення у 15–20 разів. Закономірним продовженням цього курсу реформ є подальше поглиблення кризи, падіння життєвого рівня населення, скорочення народжуваності і тривалості життя, що є підривом демовідтворювального потенціалу нації.

Такий курс реформ призвів державу до повного банкрутства. Існуючий режим утримується через іноземні позички і кредити і вже почав розраховуватися за них власністю і землею народу України.

Неминучим наслідком такої політики є поглиблення кризи взаєморозрахунків підприємств і заборгованості виплат заробітної плати, пенсій, стипендій, розрахунків держави за здану продукцію в сільському господарстві. На цьому тлі завершується кримінальний перерозподіл власності, поглинання мафіозними структурами інститутів державної влади на всіх рівнях.

Суспільство штучно утримується в ілюзіях можливості подолання кризи на такому шляху реформ. Насильницьке, антизаконне припинення дії Конституції України, діяльність всіх державних інституцій в умовах Конституційного договору призвели до перетворення України в антиправову державу з масовим порушенням законів, громадянських, політичних і соціальних прав і свобод людини.

Ми засуджуємо позицію світового співтовариства, яке замовчує масове порушення прав і свобод людини в нашій державі замість того, щоб визнати Україну зоною лиха.

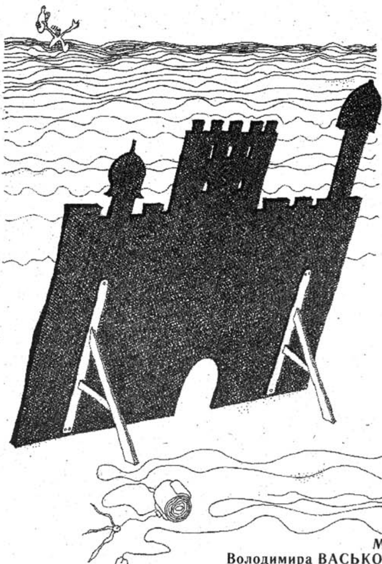
Ми засуджуємо Президента України Леоніда Кучму, Голову Верховної Ради України Олександра Мороза, Прем'єр-міністра України Євгена Марчука і за той курс реформ, що здійснюється в державі, і за ту оману, яку вони несуть громадянам України і світовому співтовариству про дійсне становище в державі.

Ми засуджуємо керівників нашої держави за бездіяльність у цій ситуації, тяжкій для десятків мільйонів людей. Замість радикальної зміни курсу економічних реформ, впровадження заходів з подолання національної катастрофи вони нав'язують прийняття антинародної Конституції.

Зі свого боку, ми подавали антикризову програму у 1992 р., Програму першочергових дій у 1993 р., «Основні засади і напрями становлення економіки України у кризовий період» у 1994 р., свій варіант «Державної програми приватизації» у 1995 р., «Економічну програму запобігання національній катастрофі» у 1995 р., конкретні пропозиції і проекти постанов Верховної Ради України щодо мінімальної заробітної плати і пенсії, межі малозабезпеченості, приватизації, формування державних бюджетів 1995 і 1996 р., конституційного процесу і основ нової Конституції України та ін. Ці пропозиції замовчувалися, не ставилися на голосування або не підтримувалися керівництвом і більшістю Верховної Ради.

За цих умов ми покладаємо всю відповідальність за ситуацію в державі і передбачувані наслідки на Президента України, Голову Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, сформований Президентом уряд і депутатів, які підтримують нинішній курс реформ.

Наталія ВІТРЕНКО, Володимир МАРЧЕНКО, народні депутати України.

Малюнок Володимира ВАСЬКОВЦЕВА

Не запізнись на свій поїзд

МИНУВ рік з часу створення в Чернівцях регіонального центру сертифікатних аукціонів. На презентації з цієї нагоди його керівник Євген Фишко пообіцяв істотно полегшити долю власників приватизаційних сертифікатів, відкрити їм очі на процеси роздержавлення, змалював багатообіцяючу перспективу.

Через рік я нагадав про це Євгенові Фишку і попросив прояснити ситуацію.

— Передусім нам цікаво знати, чи протоптали буковинці стежку до центру сертифікатних аукціонів?

— Так, люди визнали нас, бо відчули: ми спроможні бути для них компасом у розбурханому приватизаційному морі. Починали з азів, тобто з роз'яснювальної роботи. Перед нами стояло завдання переконати кожного жителя області в необхідності одержання і використання приватизаційного сертифіката. І ці зусилля виявились немарними. Сімдесят відсотків буковинців уже скористалися нашими порадами.

За час свого існування центр узяв участь у тринадцяти сертифікатних аукціонах, в результаті чого на позабалансові рахунки фонду приватизації перераховано понад сорок тисяч сертифікатів на суму, що перевищує 40 мільярдів карбованців. Із 30 обласних підприємств, які виставлялися на аукціони, за двадцятьма пакети акцій були розпродані повністю. Реалізовані акції становлять 66 відсотків. Хочу наголосити, що цей показник — один з найвищих в Україні.

90 процентів вкладників сертифікатів уже отримали повідомлення про те, що вони стали акціонерами.

Хотів би наголосити й на тому, що буковинці виявилися патріотами свого регіону, тобто вклали свої ваучери переважно в місцеві підприємства.

— А якою була активність у цьому процесі селян?

— Тут теж пожвавлення. Особливо в середовищі сільської інтелігенції. У неї через обставини дещо менше можливостей вигідно вкласти свої сертифікати. Тому люди цього прошарку і поспішають зробити свій вибір, аби не опинитися у хвості подій.

Селяни ще «розкачуються». Але у них є час для маневру, оскільки лише зараз масово почали роздержавлюватися підприємства аграрного сектора. У частці об'єктів, які підлягають приватизації, вони становлять 75 відсотків.

— Які підприємства мали на сертифікатних аукціонах найбільший попит?

— Передусім ті, що мають власну сировину. З огляду на це не мали ніяких проблем з приватизацією на Мамализькому гіпсовому заводі.

До цього списку входять також туристські готелі та об'єкти газової і нафтової промисловості.

— Чи є вже на Буковині приватизовані підприємства, що виплачують своїм акціонерам дивіденди?

— Їх небагато. Але список поповнюється. Непогано господарюють на цьому етапі об'єднання «Трембіта», хімічний та машинобудівний заводи, меблевий комбінат.

— Чи можуть скористатися вашими консультаціями жителі буковинської глибинки?

— Звичайно. Представники центру є у всіх районах. Вони надають не лише консультаційну допомогу, а й навчають, як правильно оформити відповідну документацію, у тому числі й на отримання акцій приватизованих підприємств.

— Чи розшириться в майбутньому коло службових обов'язків центру?

— Неодмінно. Ми будемо сприяти залученню в оборот компенсаційних житлових сертифікатів, становленню вторинного ринку цінних паперів.

Розмову вів Василь БАБУХ.

Чернівці.

Перші підсумки

Компенсаційний сертифікат може стати... валютою?

МИНУВ місяць від дня відкриття Запорізького інформаційно-торгового майданчика, покликаного звести віч-на-віч продавців і покупців компенсаційних сертифікатів. За цей час тут реалізовано близько 45 тисяч таких сертифікатів.

— На жаль, сьогодні компенсаційний сертифікат не підкріплений реальними підприємствами, — констатує директор Запорізького інформаційно-торгового майданчика Юрій **ГРИЦЕНКО**. — Це безпосередньо позначається на його ціні. Для того, щоб не допустити такого катастрофічного падіння компенсаційного сертифіката, варто було спочатку обнародувати перелік підприємств, акції яких будуть продаватися на них, графік їх виставлення на аукціони. І лише після цього пускати компенсаційний сертифікат у вільний обіг.

— Це ви сьогодні так стверджуєте. Але ж спершу громадяни, котрі почули про створення Запорізького інформаційно-торгового майданчика, подалися було швиденько отримувати компенсаційні сертифікати у відділеннях Ощадбанку та страхової компанії «Оранта»...

— Після того, як вони з компенсаційними сертифікатами прийшли на майданчик і дізналися, що сертифікат номіналом в один мільйон карбованців вони можуть продати за 250 000 карбованців, найбільш прагматична частина населення відразу продала свої компенсаційні сертифікати. Більша ж частина власників, котрі наївно планували реалізувати свій сертифікат як мінімум за номіналом або й дорожче, пішли геть, проклинаючи уряд, який, мовляв, у черговий раз їх обдурив.

Коли ж курс компенсаційного сертифіката, що деякий час тримався на рівні 200 тисяч карбованців, різко впав до 120 тисяч карбованців, багато хто з останніх поспішив позбутися горе-сертифікатів, побоюючись, що так можна не повернути й 47 тисяч, за які їх було придбано в ощадбанку.

Останні тижні засвідчують: обурення громадян, які побачили, що реальна ціна компенсаційного сертифіката далека від його номінальної вартості, обернулося втратою інтересу до отримання сертифікатів.

— Чи не хочете сказати, що в разі неприйняття рішучих заходів щодо повернення довіри населення до компенсаційного сертифіката, його може очікувати доля попередника — приватизаційного майнового сертифіката?

— Саме так. Адже 30 відсотків майнових сертифікатів, за прогнозами фахівців, так ніколи й не будуть отримані з причини їх неліквідності, через відсутність легального ринку і, як наслідок, через надзвичайно низьку вартість на «чорному ринку».

Приклад російського «ваучера» наочно показує, що ціна державного приватизаційного паперу безпосередньо залежить від двох факторів. Поперше, від наявності легального й ліквідного ринку. А подруге, від підкріплення цього паперу дійсно привабливими підприємствами. На жаль, постійні політичні ігри навколо приватизації в Україні й досі не дозволяють Фонду держмайна реалізувати названі дві умови.

Постійне притримування від виставлення на сертифікатні аукціони акцій досить привабливих підприємств чорної та кольорової металургії, підприємств видобувної та хімічної промисловості, тіньова приватизація тютюнової та кондитерської промисловості не дали приватизаційному майновому сертифікату досягти своєї реальної вартості.

Ось і нині більшість покупців компенсаційних сертифікатів не уявляє собі, як і коли вони зможуть розпорядитися ними. І розглядають придбання цих сертифікатів як потенційно високодоходну й досить-таки ризиковану інвестицію. Крупні покупці, котрі було з'явилися на нашому майданчику, різко, як і почали, зупинили активну роботу.

Коливання курсу компенсаційного сертифіката до його номінальної вартості відносно курсу долара до карбованця, враховуючи обсяги його емісії та можливе потенційне зростання, дозволяють передбачити, що компенсаційний сертифікат за певного збігу обставин, може претендувати на роль валюти нарівні з доларом, маркою та рублем.

— Із шостого квітня на Запорізькому майданчику почалася робота з концентрації пакетів акцій приватизованих підприємств.

— Так, власники акцій, придбаних у ході приватизації, як правило, є робітниками підприємств, котрі придбали акції свого підприємства на пільгових умовах. Тепер вони можуть доручити ліцензованим торгівцям цінними паперами, які організували робочі місця на Запорізькому інформаційно-торговому майданчику, продати їхні акції на вторинному ринку.

Бесіду вів Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

Що пропонують!

Об'єкти є — заявок меншає

ЧЕРГОВИЙ аукціон міської нерухомості, що має відбутися 28 травня, оголосило представництво з управління комунальною власністю Одеської міськради.

До продажу запропоновано продовольчі магазини й кафе, бари і кіоски, павільйони й складські приміщення, розташовані в різних, у тім числі престижних частинах міста. Та певності, що все те піде з молотка, щось немає. Настороржують підсумки попереднього, квітневого аукціону. Тоді планувалося до продажу 12 об'єктів малої приватизації, а на торги виставили лише 3. Чому? Бо на оті дев'ять, що залишилися, не набралося й трьох заявок, тобто необхідного на той час мінімуму. Відомо, що нині об'єкт може пропонуватися до продажу за наявності й двох заявок. Та чи вплине це суттєво на ситуацію? Одеса не пасе задніх щодо темпів малої приватизації, та продавати є що. А чи є покупці? Кількість заявок на аукціони, в усякому разі останнім часом, різко скоротилася. Трудові колективи в ряді випадків готові на пільгових засадах придбати об'єкти, на яких працюють. Та це не дуже тішить. По-перше, міська казна недоодержить значні кошти. По-друге, ефективність господарювання на об'єкті за цих умов навряд чи підвищиться. То навіщо тоді, питається, город городити? Одне слово, з приватизацією міської нерухомості нерідко складається патова ситуація. І необхідно шукати вихід з неї.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Акція як дзеркало революції

ЗА ПІДСУМКАМИ тринадцятого сертифікатного аукціону, серед 12 підприємств Житомирщини найбільш популярним виявилося АТ «Житомирський завод скловиробів» (це підприємство випускає дзеркала), вартість акцій якого зросла в 4,3 раза.

Та й самі аукціони — мов дзеркало, в якому дуже добре видно, що найбільше приваблює власників сертифікатів. Серед лідерів — АТ «Житомирнафтопродукти», «Соколовський кар'єр», «Бердичівський молокозавод», «Житомирський маслозавод», «Червенський цукровик».

За підсумками перших 13 аукціонів, зі 104 підприємств області, які було виставлено на продаж, продано акції 46.

— За темпами великої приватизації Житомирщина — в першій п'ятірці областей України, — стверджує начальник регіонального відділення ФДМУ Валерій ШЕПЕЛЬ.

Олексій КАВУН.

Житомир.

КУРСИ ВАЛЮТ	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Севастополь	187-189	122-124	34-36	190-192	125-127	36-38
Полтава	185	123	33,5	189	128	36,5
Дніпропетровськ	187	124	36,5	190	128	37,5
Чернівці	182	122	33	188	128	37

Хроніка. Факти. Події

● Нью-Йорк

Чому загинув лайнер?

Учасники пошукової операції на місці загибелі літака ДС-9 американської авіакомпанії «Вельюджет ейрлайнз» знайшли одну з двох «чорних скриньок» — ту, що реєструє і записує показання приладів літака. Пошуки другої «чорної скриньки», котра записує переговори пілотів, тривають у болоті, куди впав авіалайнер минулої суботи. Загинуло 109 пасажирів і членів екіпажу.

● Душанбе

Вогонь загасили, заворушення — ні

Різко загострилася обстановка у місті Ура-Тюбе на півночі Таджикистану. Як повідомили у Міністерстві внутрішніх справ республіки, в центрі міста у вівторок відбулися масові безпорядки. Було підпалено будівлі міської адміністрації, прокуратури і відділення міліції. Пожежі вдалося загасити. Заворушення тривають.

● Москва

Авантюриста заарештовано

Слідством установлено, що вибух, який пролунав 5 грудня 1995 року в робочому кабінеті колишнього депутата Державної Думи РФ Миколи Лисенка, було організовано ним самим у змові з його власним помічником Михайлом Рогозіним. Обох «терористів» заарештовано. Про це повідомив керівник прес-служби Управління ФСБ по Московській області Сергій Богданов. Нагадаємо, що саме Лисенко уславився тим, що розірвав у Думі український прапор. А потім стверджував, що його «хотіли підірвати українські націоналісти».

● Мінськ

Нам «світить» по три роки

Сімом громадянам України, затриманим 26 квітня у столиці Білорусії під час несанкціонованої демонстрації, загрожує, відповідно до пред'явлених звинувачень, позбавлення волі терміном до трьох років.

Як повідомив консул України в Білорусії Всеволод Колотій, українські громадяни звинувачені за статтями: 176-ю ч.3 КК Білорусії, котра передбачає покарання за організацію або активну участь у групових діях, які порушують громадський порядок, і 188-ю ч.1 – за образу працівника міліції, народного дружинника, військовослужбовця або іншої особи під час виконання ними службових обов'язків з охорони громадського порядку.

Ст.176 ч.3 передбачає або позбавлення волі терміном до 3-х років, або виправні роботи терміном до 2-х років, або штраф; ст.188 ч.1 – виправні роботи терміном до 1 року чи штраф.

Як сказав В. Колотій, питання штрафу не розглядають, оскільки затримані вже зазнали адміністративного покарання, і тепер ідеться лише про кримінальну відповідальність.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформагентств.

Валентин ГАБРІЄЛЕСКУ: поділимося територіями як... добрі сусіди

СЕНАТОР Валентин Габрієлеску — політик у Румунії впливовий. Він — один з лідерів Національ-Селянської Християнсько-Демократичної партії, яка має десять відсотків місць у парламенті, член делегації Румунії в Раді Європи. Нещодавно пан Габрієлеску побував у Києві у складі комісії РЄ. Кореспондент «ГУ» мав змогу поставити йому кілька запитань. Треба зазначити, міркування сенатора щодо україно-румунських відносин типові для переважної частини політичної еліти цієї країни.

—Пане Габрієлеску, восени минулого року ви висловлювалися проти прийняття України до Ради Європи. Чи не могли б ви пояснити свою тодішню позицію?

—Я не виступав проти членства вашої держави у РЄ. Я, й уся румунська делегація в Страсбурзі голосували «за». Адже ми завжди мали добрі відносини, і нині в інтересах Румунії, аби Україна стала справді незалежною демократичною державою. Румунія ніколи її не побоювалася. Небезпека завжди йшла від Росії, яка неодноразово окуповувала румунські території і сьогодні утримує свою 14-у армію недалеко від кордонів і Румунії й України.

—Говорячи про ваші висловлювання щодо України, я мав на увазі не голосування в РЄ, а виступ на одній із прес-конференцій у Бухаресті незадовго до цього голосування. Ви заявили, що «Україну не слід приймати до РЄ, тому що вона має територіальні суперечки з Румунією»...

— Я справді висловлювався в такому дусі, але не щодо України, а щодо Росії. І коли приймали до РЄ Росію, я голосував «проти»...

(Від автора: очевидно, пан Габрієлеску дещо «забув». У редакції є стенограма прес-конференції керівництва Націонал-Селянської Християнсько-Демократичної партії Румунії, яка відбулася 11 вересня 1995 року. Румунський сенатор висловив і наведену вище, і ще деякі «цікаві» думки. Більш того: вже після інтерв'ю кореспондент навів довідки і дізнався, що саме В. Габрієлеску виступив проти кандидатури України під час попереднього обговорення в Парламентській Асамблеї РЄ. Але потім, після проведеної українськими дипломатами залаштункової роботи, свою позицію румунська делегація змінила, і В. Габрієлеску проголосував «за», зазначивши, що «з Україною — членом РЄ буде легше вести розмову щодо територіальних питань». Хоч відомо: держава, яка має територіальні претензії не може бути членом РЄ).

—Якщо я не помиляюся, ваша партія активно виступає за передачу Румунії частини української Бессарабії та Буковини?

—Цього прагне не лише моя партія, а й усі румуни. Ці території були анексовані Росією за укладеним пактом Ріббентропа—Молотова. Тому Румунія і воювала тоді проти СРСР, щоб повернути їх – румунські землі, заселені румунами.

—Не хотів би вдаватися до історичної та юридичної дискусії щодо цих земель. Але скажіть: невже ви, досвідчений політик, всерйоз розраховуєте на те, що коли-небудь Україна віддасть свої території Румунії?

—Я справді так думаю. Але тільки за згодою обох сторін, за умови добросусідських відносин. Коли Україна зведеться на ноги і стане правовою, демократичною державою, — тоді, можливо, надійде день, коли ми сядемо за стіл переговорів і вирішимо все, як добрі сусіди.

—А в Україні сподіваються, що позиція багатьох політичних партій і румунського уряду щодо «питання територій» продиктована наближенням осінніх парламентських і президентських виборів, і саме після них стане можливий конструктивний двосторонній діалог...

—Я так не думаю. Наше прагнення до повернення територій не є тимчасове. Хай Україна думає про долю українців за її межами, так і Румунія і румуни дбають і дбатимуть про своїх.

—Чи влаштовує вашу партію нинішня політика румунського уряду щодо України?

—Наскільки мені відомо, двосторонні переговори тривають і вже майже готовий до підписання базовий політичний договір. Існує лише один нерозв'язаний пункт — щодо пакту Ріббентропа — Молотова. Я вважаю, що дуже складно згадувати про цей пакт у договорі: Україні важко сказати «так», а Румунії так само важко сказати «ні». Але є й інші варіанти: наприклад, спільна щодо пакту декларація, яка не виключає обговорення цього питання у майбутньому, в умовах нормальних відносин.

—Ваш прогноз: чи буде договір підписано ще цього року?

—Сподіваюся, він буде підписаний якнайшвидше. Звісно, разом із згадуваною мною декларацією.

Інтерв'ю взяв
Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Заповіт барона

Туристам розповідають, що бельгійський банкір і підприємець, шанувальник екзотики барон Емпайн, розпочавши наприкінці минулого сторіччя будівництво палацу в Каїрі, планував зробити його своїм домом, але так і не встиг у ньому оселитися. Кажуть, перед смертю барон заповідав, щоб замок рівно століття простояв недоторканним.

Що ж, незабаром 2000-й рік, і група мільйонерів, яка обіздивала палац, запропонувала відреставрувати будівлю і перетворити його в місце проведення конференцій і симпозіумів бізнесменів. Поруч плановано спорудити фешенебельний готель. Єгипетська влада схвалила проект за умови, що зовнішній вигляд замку не буде змінено, повідомляє «Эхо планеты». Проте багато єгиптян, котрі вірять у легенду, вимагають не чіпати палац до закінчення «століття заборони».

Репліка

«Трейдер», «глобус», «факел». Що ще бажаєте?

НЕЩОДАВНО наша газета писала про «престижну міжнародну нагороду» «Факел Бірмінгема», яку українські підприємці можуть без особливих проблем придбати всього за одну-дві тисячі доларів за кордоном — в Іспанії або США. І от нове повідомлення Укрінформу: «факелом» відзначено ще й Миколаївський глиноземний завод.

Тішить от що: крім «спільної» нагороди для підприємства, індивідуальні отримали «п'ятнадцять його керівників та провідних фахівців». Здається, такого масового іноземного обласкання «факелом» чи йому подібними відзнаками ще не було. Цікаво: індивідуальні «факелочки» видаються за окрему платню чи це — безплатний додаток до основної нагороди?

До речі, на Миколаївський глиноземний завод з-за кордону спрямований справжній зорепад відзнак. Лише торік йому випало дві, мабуть, такі самі почесні, як і «Факел Бірмінгема» нагороди: одна під гучною назвою «Золотий глобус», а інша – «Кращий трейдер». Не лякайтеся, слово «трейдер» перекладається з англійської як «ремісник» або «торговець». Щодо «факела», то в Миколаєві його нещодавно одержали ще два потужних підприємства: заводи Чорноморський суднобудівний та «Океан». Що ж, зарубіжні «трейдери», тобто торговці, свою справу знають...

Експрес-інтерв'ю

Місток через Дніпро до НАТО

НЕЩОДАВНО на сесії Ради міністрів Західно-Європейського Союзу (ЗЄС) у Бермінгемі прийнято рішення про розширення участі України та Росії у європейських справах. Начальник управління європейського регіонального співробітництва МЗС України Олександр Купчишин розповів кореспонденту «ГУ» Надії Бедричук про взаємовідносини України та ЗЄС.

—Західно-Європейський Союз — це військово-політична організація, яка об'єднує європейські країни—члени НАТО. Такий своєрідний місток між ЄС та Північноатлантичним альянсом. Ми зацікавлені розвивати співробітництво із Союзом з тим, щоб і далі поглиблювати відносини з НАТО та ОБСЄ.

Україна не має офіційного статусу в ЗЄС, але прагне стати його асоційованим партнером, як і решта східноєвропейських держав.

Є два рівні співробітництва з Союзом: парламентський та урядовий. На першому ми вже досягли успіхів: делегації Верховної Ради регулярно запрошують у Париж, на форуми Асамблеї Західно-Європейського Союзу.

Держави — члени ЗЄС неодноразово висловлювалися за підвищення ролі України на континенті. Цьому сприятиме і виступ із доповіддю Президента України Леоніда Кучми на початку червня на сесії Парламентської Асамблеї ЗЄС.

На мій погляд, у нашої держави є шанси і бажання найближчим часом стати асоційованим партнером ЗЄС.

ХТО СТАНЕ ВЛАСНИКОМ ЗЕМЛІ

У СТ.36 ПРОЕКТУ Конституції України закладено норми приватної власності і права володіння, користування і розпорядження своєю земельною ділянкою. Під такою спрощеною редакцією криється конституційне надання права продажу, застави, дарування і обміну земель сільськогосподарського призначення.

Таке приховане протягування через Конституцію ідеї сертифікатного продажу земель сільськогосподарського призначення, що закладене у програмі Президента України під диктовку МВФ, непокоїть сільськогосподарських виробників, бо може обернутися для України трагедією не баченого у світі хижацького перерозподілу земель, подальшого знищення вітчизняного сільськогосподарського виробництва й загострення продовольчої проблеми в країні.

Слід нагадати, що нав'язаний Україні курс послідовного руйнування сільськогосподарського виробництва призвів до того, що 1995 року, одного з найбільш сприятливих за останні двадцять літ, зібрано на 1.289 мільйонів тонн зерна менше, ніж у несприятливому попередньому, недосіяно озимі, не зорано п'ятдесят відсотків ріллі. Порівняно з 1990 роком знизилось виробництво зерна в Україні на 34 відсотки, цукрових буряків — на 56, молока — на 75, м'яса — на 49, яєць — на 88 і вовни — на 90 відсотків.

Зменшено поголів'я худоби на 75, свиней — на 77, овець — на 75 відсотків. Триває вивезення тварин за кордон, вирізання корів для оплати пального і заробітної плати. Сільськогосподарська галузь руйнується до рівня натурального виробництва.

Втягування сільського господарства за такого стану руйнування й загальної економічної кризи до відкриття сертифікатного ринку й капіталістичної оренди земель сільськогосподарського призначення може стати для України непоправним лихом.

Кожна країна має власну драматичну історію земельних відносин — від свавільного володіння землею і закріпачення трудівника до вільної праці селянина на своїй землі. У віковічній боротьбі інтересів трудівника і землевласника з'явилася оренда землі як засіб добування землевласником додаткової вартості з вільного працівника.

Земельна рента як засіб стягнення прибутку власником землі була і є економічним тягарем для хлібороба і чинником зростання цін на сільгосппродукцію та продовольство.

У Сполучених Штатах Америки орендна плата за землю становить десять відсотків від її ринкової вартості, що дорівнює 250–500 доларам за гектар, орендні платежі в цілому в державі становлять понад 7 мільярдів доларів.

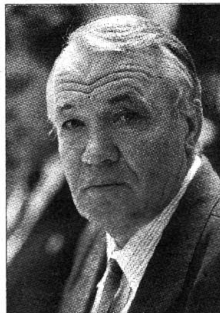
У Канаді, де орендна плата за землю традиційно сплачується часткою врожаю, орендар розраховується із власником землі 35–50 відсотками вирощеного врожаю.

Таке навантаження на виробника й ціни сільгосппродукції є причиною постійної соціальної напруженості між виробником і землевласником, предметом дотації сільськогосподарського виробництва навіть у державах, де технічний і технологічний рівень виробництва значно вищий, ніж в Україні.

Тому орендне право розвинених країн передбачає поступове перетворення фермерів-орендарів на власників землі, звільнення їх від сплати земельної ренти і зменшення державних витрат на дотації сільгосппродукції.

У той же час світовий досвід має і класичні приклади, коли земельні відносини історично склалися не на приватній власності, а на основі державної власності на землю й на оренді державної землі.

Наприклад, Ізраїль має найрозвиненішу у світі наукомістку сільськогосподарську галузь, засновану на державній власності на землю й на оренді державної землі. На основі колективної оренди державної землі в цій країні сформовано оптимальні форми колективного господарювання, які забезпечують найвищу продуктивність і ефективність усіх галузей сільськогосподарського виробництва. У найскладнішій молочній галузі, наприклад, продуктивність корів перевищує 8000 кілограмів молока.

Значна кількість земель сільськогосподарського призначення належить до державної власності у Швеції та Нідерландах, де також впроваджено ефективну систему державної земельної оренди.

Є і специфічні системи земельних відносин, які вдало впроваджують на сучасному реформаторському рівні. За приклад може бути оренда державних земель у Китайській Народній Республіці, де, починаючи з 1975 року, провадилося реформування земельних відносин не роздержавленням, а впровадженням оренди державних земель, сімейного підряду й державного контракту заготівлі основних видів сільськогосподарської продукції. Ця система в умовах Китаю довела свою високу ефективність й надалі вдосконалюється.

Україна на початку економічних реформ мала державну власність на землю і земельні відносини, вільні від оренди приватних земель і соціальних суперечностей між приватним землевласником і виробником.

Колективне господарювання на переданій у користування державній землі було тим надбанням сільського господарства України, на основі якого агропромисловий комплекс розвивався як крупнотехнологічна галузь, здатна ефективно виробляти сільгосппродукцію і забезпечувати населення дешевим продовольством.

На жаль, трансформування сільського господарства України у ринкову економіку, що здійснюється за програмою Президента і закладене у програмі діяльності уряду, спрямоване на роздержавлення і сертифікатний продаж земель сільськогосподарського призначення. При цьому не враховується рівень розвитку, переваги крупнотехнологічної структури, спеціалізації, традиційність колективної праці у сільськогосподарському виробництві і колективного укладу життя на селі в Україні.

Наміри щодо сертифікатного продажу земель, закладені у програмі та указах Президента, а також у Національній програмі розвитку сільськогосподарського виробництва, призведуть не лише до остаточного руйнування крупнотехнологічного сільського господарства України, а й до роздрібнення господарських комплексів і знищення їх виробничого потенціалу, скупівлі земельних сертифікатів власниками, не пов'язаними з працею на землі, з чим ніколи не погодяться селяни. Це призведе до чергового обвального зростання цін на продовольство.

Сама історія позбавила Україну суперечностей, що закладені у приватному володінні землею сільськогосподарського призначення і тягарі оренди приватної землі, тому поспішати продавати землю і вдаватися до середньовічного перерозподілу її недоцільно й небезпечно.

Політика вдосконалення виробничих, майнових і земельних відносин в Україні має грунтуватися на засадах становлення і розвитку кооперативних відносин працівників — власників майна і землі у колективних сільськогосподарських підприємствах.

Колективне сільськогосподарське підприємство як модель господарювання на сучасному етапі реформ в Україні – це найефективніший напрям розвитку кооперативних, виробничих, майнових і земельних відносин на селі. Формування економічних відносин у колективних сільськогосподарських підприємствах на основі трудових, майнових і земельних прав — шлях для створення реального власника в сільськогосподарському виробництві як кооперативного об'єднання працівників-власників.

Впровадження у колективні сільськогосподарські підприємства таких кооперативних принципів, як добровільність членства, самоврядування, самофінансування, матеріальна відповідальність, створення спільних фондів, розподіл доходу на вкладену працю, а частину прибутку — на майнову і земельну частку розв'язує проблеми підвищення ефективності використання землі, мотивації праці і розвитку демократичних виробничих, майнових і земельних відносин у сільському господарстві.

Люди на селі розгублено чекають: чи буде їм нав'язано сертифікатний розподіл земель сільськогосподарського призначення, після чого прийде новий непроханий хазяїн, чи вони справді мають стати власниками майнових паїв і земельних часток у колективному сільськогосподарському підприємстві.

Є й інший безболісний шлях завершення реформ земельних відносин, який на період виходу із кризи міг би стати основою стабільності у сільськогосподарському виробництві і державі. Це встановлення державної власності на землі сільськогосподарського призначення і передання її в оренду сільгоспвиробникам усіх форм власності.

Земля в такому разі буде «товаром», як це пропонують, але поки що в руках держави.

Україна має ефективні шляхи завершення невдало розпочатих ринкових реформ у агропромисловому виробництві. Але чи вона втягнеться у хижацький перерозподіл землі на сертифікатному ринку і впаде до середньовічних феодальних відносин на селі, чи прийде до вільної продуктивної праці сільгоспвиробників, має визначити Конституція.

Тому із ст.36 проекту Конституції України слід вилучити норми права приватної власності на землі сільськогосподарського призначення і встановити: земля сільськогосподарського призначення в Україні є загальнонародним надбанням, перебуває у державній власності і надається сільгоспвиробникам усіх форм власності у користування на засадах оренди.

Григорій ЛУНЬОВ,
народний депутат України.

СПОЧАТКУ в Комісії Верховної Ради України законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації народився задум розглянути на своєму засіданні практику взаємодії Міністерства України у справах преси та інформації і Комітету у справах преси та інформації при уряді Автономної Республіки Крим щодо втілення в життя Криму законодавства України про свободу слова та інформаційну діяльність.

ПАРАМЕТРИ ВЗАЄМОДІЇ...

Потім, осмислюючи, як краще і з більшою користю для справи виконати цей задум, комісія трансформувала його в ідею проведення спільного засідання із спорідненою Комісією Верховної Ради Криму по засобах масової інформації та зв'язках з громадськістю.

Майбутніх партнерів умовляти не довелося. Голова Комісії Верховної Ради Криму по засобах масової інформації та зв'язках з громадськістю Михайло Бахарев і його колеги жваво відгукнулися на пропозицію з Києва, активно приєдналися до її реалізації.

Ідея спільного засідання дістала підтримку Голови Верховної Ради Криму Євгена Супрунюка, Голови уряду Автономної Республіки Крим Аркадія Демиденка, представника Президента України Дмитра Степанюка.

До речі, Є. Супрунюк і Д. Степанюк, а також заступник спікера парламенту Криму Ю. Подкопаєв взяли конструктивну участь в обміні думками та в дискусії під час спільного засідання.

На самому засіданні, яке відбулося в Сімферополі, його учасники справді по-діловому, по-партнерськи, рівноправно обговорили блок питань з поглиблення і вдосконалення взаємодії комісій, органів державної виконавчої влади України і Криму в реалізації у Криму законодавства України про свободу слова та інформаційну діяльність.

Дискутували, зіставляли, узгоджували оцінки стану справ, інтереси, цілі і спрямування спільних зусиль і заходів, загалом скоординованої діяльності органів влади у сфері інформації та підтримки засобів масової інформації заради зміцнення Української держави, економічної і політичної ваги автономного Криму в її складі.

На засіданні виступили 25 його учасників – представники керівництва Мінпресінформу та Держтелерадіо України, органів кримської виконавчої влади, засобів масової інформації, депутати з обох парламентських комісій та ряд депутатів Верховної Ради Криму, котрі входять до складу інших її комісій.

Дискусія була гостра. Спалахнули пристрасті.

Особливо непросто було знайти взаєморозуміння присутніх щодо оцінки правового статусу і практичної роботи телерадіомовної компанії «Крим»; щодо реалій соціального захисту журналістів; ролі засобів масової інформації в міжнаціональних стосунках на терені Криму; результатів втручання Мінпресінформу та Держтелерадіо України в інформаційний процес у Криму; нерегульованості видавничої діяльності; транслювання програм ГРТ; мізерного фінансування інформаційної мережі та багатьох інших актуальних і вразливих проблем.

Голова Комісії Верховної Ради України Віктор Понеділко, підбиваючи разом із своїм кримським колегою Михайлом Бахаревим підсумки засідання, особливо наголосив на тому, що під час зустрічей у редакційних колективах міст Сімферополя, Севастополя, Бахчисарая, Алушти, Ялти, Судака, Євпаторії та міста Саки, на самому засіданні журналісти висловили велику надію, що замислену акцію здійснено неформально і що депутати Верховної Ради України сприймають як наказ та програму вимоги населення з державної підтримки інформаційної сфери, соціального захисту журналістів. Завдання полягає в тому, щоб на практиці підтвердити ці сподівання.

Комісії в підсумковому документі зафіксували узгодженість оцінок та підходів до більшості явищ і проблем інформаційної діяльності в Криму, накреслили конкретні шляхи обопільного співробітництва, висловили ряд рекомендацій органам державної виконавчої влади України і Криму, які мають повноваження в інформаційній сфері.

Обидві комісії мають розробити і здійснити плани заходів для реалізації взаємодомовленостей.

Євген ЛУК'ЯНЕНКО.

ЧОМУ ТАК ПОВІЛЬНО ОНОВЛЮЄТЬСЯ УКРАЇНА?

А тому, зокрема, що надто вже затягнувся конституційний процес. Без перебільшення можна сказати, що чимало наших негараздів спричинено конституційною невизначеністю. Декларацій і розмов про наміри побудувати в Україні державу за світовими демократичними стандартами було багато, та на практиці посттоталітарну перебудову країни здійснюють не деклараціями, а за допомогою законодавства, адаптованого до цих стандартів. І насамперед — Конституції. У демократичних країнах конституції — це своєрідний договір, укладений між державою і громадянами, згідно з яким кожна із сторін зобов'язується жити за такими правилами: громадяни виходять з того, що «дозволено все, що не заборонено», а державні структури керуються тим, що «заборонено все, що не дозволено». Ці правила виступають невід'ємними складовими частинами конституційного принципу верховенства права особистості над правами будь-яких інших груп, в тому числі і держави. Практичне здійснення цього принципу створює зворотний зв'язок, що дозволяє коректувати діяльність держави щодо населення країни, не даючи можливості першому переважати. А забезпечується цей зв'язок за допомогою судових органів. Так, держава виявляється підконтрольною суспільству і відіграє роль «нічного сторожа», який втручається в суспільне життя лише в чітко визначених випадках і в межах, суворо регламентованих законом. У цьому разі держава є інструментом суспільного розвитку.

ЧИ ВІДПОВІДАЄ цим стандартам нині чинна в Україні Конституція УРСР? Звісно, ні, бо вона не розв'язує головного питання — питання про характер і механізм влади в оновленій Україні.

У нас у країні має місце не зіткнення двох державних інститутів — Президента і Верховної Ради. Зіштовхуються дві системи влади, дві системи права, два світогляди.

І хоч би в яких формах це зіткнення здійснювалося, конфлікт все одно об'єктивно неминучий.

Будь-яка нова Конституція у будь-якій країні — це насамперед документ, що змінює структуру або навіть тип влади. Коли з цих позицій підійти до проекту нової Конституції України, схваленого Конституційною комісією, то в ньому, справді, встановлено нову систему влади. На відміну від Конституції УРСР, котра дісталася нашій країні у спадок і грунтується на постулаті, що право і закон — це одне й те саме, а законом є все, що прийнято законодавчим органом, тобто державною інституцією, у якої в цьому разі з'являється можливість узаконити навіть свої неправомірні дії, проект нової української Конституції виходить із теорії природного права як права абсолютного, даного людині від народження, невід'ємного, вічного. Це права, що існують незалежно від того, що про них думають як самі громадяни, так і державні інституції. Йдеться про право на життя, свободу і особисту недоторканність, власність тощо. Ця ідея природних, невід'ємних прав людини в проекті нової української Конституції одержала своє закріплення в констатації того, що в Україні діє принцип верховенства права. Цей принцип знайшов свою подальшу реалізацію в конституційних положеннях: забезпечення, в тому числі й захист, прав і свобод людини є головним обов'язком держави, закони та інші правові акти мають прийматися виключно на основі Конституції і не порушувати її, а тим самим не порушувати конституційні права і свободи людини. Конституційні права і свободи не можуть бути відмінені, народ має право чинити опір будь-кому, хто матиме намір ліквідувати даний конституційний устрій. Кожному гарантовано право на оскарження в суді рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування і службових осіб, кожен має право звертатися по захист своїх прав і свобод у судові або інші установи ООН і Ради Європи тощо.

Окрім прихильності ідеї народного суверенітету, тобто суверенітету окремо взятої особистості щодо держави, що передбачає підконтрольність останнього населенню країни, є й інший принциповий момент проекту нової Конституції — зміна конструкції державної влади. У світі, як правило, практикується так званий ситуативний підхід до вибору моделі організації державної влади: Коли ситуація в країні достатньо стабільна, то перевагу віддають парламентаризму, бо останній досить непогано справляється з роллю, так би мовити, «хранителя статус-кво». Приклад цього — Англія. Але класичний парламентаризм у будь-якому з його різновидів мало відповідає реформаторській діяльності. Тому в країнах, що перебувають на роздоріжжі і потребують швидкої трансформації, створено модель сильного президентства.

Достатньо згадати Францію деголлівських часів. Україна сьогодні належить саме до таких країн, у зв'язку з чим закладена в проекті нової Конституції модель сильного президентства цілком виправдана.

Стараннями опонентів зазначена модель організації державної влади в Україні пов'язується з банальною політичною кон'юнктурою. Так, реалізація у цій моделі принципу бікамералізму, що передбачає двопалатну побудову парламенту, тлумачиться мало не як наступ на представницьку демократію з метою її розмежування і здійснення на цьому грунті авторитарного президентського правління. Однак, відверто кажучи, коли елементи сильної виконавчої влади десь і закладено у пропонованому проекті нової Конституції України, то тільки не в ідеї двопалатності. Звертання до останньої має більш глибокі підстави.

Отож, спитати б, навіщо створювати ще одну палату, коли й так більш як 400 народних депутатів на практиці доводять, як «формувати» законодавче поле для економічних і політичних реформ. А чи не краще було б скоротити кількість парламентаріїв і періодично їх міняти, щоб працювали результативніше?

Та не завжди гадана простота рішень засвідчує його раціональність. Людство століттями шукало оптимальні форми демократичного конституційного устрою державної влади, поступово відмовляючись від конструкцій, що не виправдали себе. Й одним із загальновизнаних досягнень конституціоналізму саме і є двопалатний парламент.

Зрештою, сьогодні однопалатна структура Верховної Ради України вже не відповідає фактичному стану речей у країні. Коли раніше міркування про те, що краще: дві палати чи одна, переважно мали абстрактний характер, то нині вони набувають цілком конкретного змісту. Річ у тім, що внаслідок структурування Верховної Ради і появи різних партійних фракцій, депутатських груп і об'єднань представництво регіонів, що раніше забезпечувалося через Верховну Раду, практично зведено нанівець. Територіальні групи депутатів мають лише відведені місця в залі засідань Верховної Ради і більш вони практично нічим не зв'язані. Групи від кожної області роздрібнені, бо депутати, котрі складають ці групи, мають погляди та установки, що далеко не збігаються, а нерідко й прямо протилежні. Отже, Верховна Рада перестала бути органом представництва регіонів, хоча мажоритарна виборча технологія та імперативні мандати зобов'язують депутатів представляти саме свої регіони.

У світлі сказаного двопалатна побудова парламенту ідеально підходить для створення в законодавчому органі України балансу загальнонаціональних і регіональних інтересів. На сьогодні в Україні суперечності між ними — досить велика проблема. Достатньо згадати Крим, який, по суті, вже являє собою федеративне утворення у складі унітарної держави. А наявність двопалатного парламенту створить передумови для розв'язання проблеми центр — регіони, бо через сенат забезпечуватиметься політичне, причому рівне, представництво регіонів у законодавчому органі країни. Це відкриє додаткові можливості для врахування регіональних потреб і інтересів у законодавствах, сприятиме процесам децентралізації, зокрема у бюджетній сфері. Окрім того, дві палати — це своєрідні «ліки» від парламентських криз, здатні нейтралізувати негативний вплив політичного протистояння в країні на законотворчий процес, і тим самим стати найважливішим чинником забезпечення політичної стабільності. Нарешті, за двопалатної побудови парламенту всередині самої законодавчої влади починає діяти досить відомий механізм стримування і противаг.

Судячи з усього, ті з нинішніх вітчизняних парламентаріїв, хто заперечує реалізацію у проекті нової української Конституції ідеї бікамералізму, не так піклуються про народовладдя, демократію, як будь-що намагаються зберегти «випробувану» систему всевладдя колективної безвідповідальності, якої у зазначеному документі вже немає і за якої виконавча влада посилалася на законодавчу, а та ховалася за виконавчу. А в результаті спитати за стан справ у країні нема з кого.

Заради об'єктивності слід зазначити, що двопалатна структура парламенту може призвести також до ускладнення й уповільнення законотворчого процесу. Тим паче, що немає жодних гарантій того, що за такого устрою парламент відразу почне ефективно працювати.

А це вкрай необхідно, коли є потреба форсовано привести вітчизняне законодавство до світових демократичних стандартів. На жаль, за все треба платити, та демократична перебудова суспільства цього варта.

Свого часу закладена до проекту нової Конституції України форма президентського правління виникла як засіб практичної реалізації принципу поділу влади. До речі, в країнах парламентської демократії цього принципу фактично не дотримуються. На жаль, у проекті нового Основного Закону України принцип поділу влади адекватно не реалізовано. Принаймні слід було хоча б у назвах розділів відобразити, які інституції державної влади до якої з її гілок — законодавчої, виконавчої чи судової — конкретно належать. Та, на жаль, такого поділу не зроблено. Важко судити, з чим це пов'язано. Можливо, з браком переконливої аргументації з приводу того, куди, наприклад, віднести інститут президентства, прокуратуру, нарешті, Конституційний суд. На відміну від класичної моделі президентської республіки у варіанті президентського правління, запропонованому в проекті нової української Конституції, формально не фіксується, що Президент є главою виконавчої влади. Однак із тексту зазначеного проекту випливає, що фактично повноваженнями глави виконавчої влади Президента наділено. Окрім того, передбачається, що для здійснення своїх повноважень Президент створює консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби. Коли це так, то мимоволі постають питання: який статус цих органів і служб, що перебуватиме в їхньому віданні, чи не будуть вони дублювати функції Кабінету міністрів? На жаль, підготовлений Конституційною комісією проект Основного Закону однозначної відповіді на ці запитання, та й на низку інших, що зачіпають проблему поділу влади, не дає.

Ще однією такою «ахіллесовою п'ятою» є проблема організації влади на місцях. Згідно з проектом, державну виконавчу владу в областях, районах, містах Києві та Севастополі здійснюють глави відповідних державних адміністрацій, яких призначає і звільняє Президент України (за поданням відповідно уряду або глави обласної адміністрації). При цьому на них покладають функції безпосереднього управління підвідомчою територією. Поряд з діяльністю державних адміністрацій передбачається функціонування органів самоврядування з деякими власними повноваженнями і можливими делегованими повноваженнями державної виконавчої влади. У зв'язку з цим постає питання: хто ж усе-таки зрештою є повноправним хазяїном на відповідній території? Коли органи самоврядування представляють ту чи іншу територіальну громаду, то навіщо тоді потрібні державні адміністрації з функціями безпосереднього управління? Коли і ті й ті, то виникає двовладдя, котре нічого доброго не обіцяє. Нарешті, коли господарювати на місцях будуть і державні адміністрації, то в такому разі місцеве самоврядування перетвориться на фікцію, що, власне кажучи, поки що і відбувається.

Коли дотримуватися справді демократичних стандартів, то центральна державна виконавча влада на місцях має лише представлятися, а не безпосередньо здійснюватися. Її повноважних представників доцільно було б наділити виключно контрольно-наглядовими функціями за станом справ на місцях, а також функціями координації діяльності органів місцевого самоврядування з реалізації державної політики у сферах їх відання.

ОКРІМ уже сказаного про запропоновану в проекті модель організації влади на місцях цілковите нерозуміння викликає й те, що із структури місцевого самоврядування чомусь геть зник один з головних її компонентів — районне самоврядування в містах.

Сьогодні в Україні в районах міст мешкає 45% населення країни, і місцеві органи влади, що діють тут, найбільш наближені до мешканців. Навряд чи хтось зважиться заперечувати, що районним властям у містах набагато частіше, ніж представникам інших рівнів влади, доводиться стикатися з турботами повсякденного життя населення. Саме до них насамперед звертаються люди зі своїми проблемами, скаргами і пропозиціями. Саме тут найкраще розуміють, відчувають зміни в соціальному здоров'ї і, відповідно, в поведінці населення, його психології, настроях, ставленні до того, що відбувається, сподівання і довіру до тих чи інших владних структур та їх окремих представників. І саме на цей рівень влади сьогодні припадає значне навантаження щодо пом'якшення соціальної напруженості. Тому ліквідувати, й саме тепер, районне самоврядування в містах навряд чи розумно. Останні п'ять років структура місцевого самоврядування змінювалася щонайменше п'ять разів. Треба врешті-решт зрозуміти, що в такій важливій справі необхідно просуватися еволюційним (а не революційним) шляхом.

Анатолій КОВАЛЕНКО,
народний депутат України.

Проблеми будівництва Збройних сил в контексті національної безпеки держави

***К**АРДИНАЛЬНІ геополітичні зміни, які сталися протягом останнього десятиріччя, значно трансформували систему міжнародних відносин та наклали свій відбиток на розвиток і колективної, і національної безпеки.*

Перед Україною постала проблема вибору стратегії воєнної безпеки як основної частини її національної безпеки. Цілком очевидно, що будівництво Збройних сил України, яке є складовою частиною державного будівництва, не може бути справою тільки військових, а має розв'язуватися на державному рівні.

Принципово інші стали можливі загрози національній безпеці України, а відповідно до цього необхідно розв'язувати завдання їх вчасного виявлення, оцінки та реагування.

Останнім часом у засобах масової інформації дедалі частіше з'являються публікації з проблем реформування Збройних сил України. Аналіз цих публікацій показує, що автори багатьох з них мають досить туманне уявлення про сучасну теорію воєнного будівництва.

Аналіз реалій, що склалися, історичний та практичний досвід показують: щоб не наробити багато помилок у великій справі будівництва Збройних сил, необхідно підходити до цього з наукової точки зору, враховуючи особливості воєнного будівництва в Україні та використовуючи відповідну методологію щодо розв'язання основних проблем воєнного будівництва.

Хотілося б звернути увагу на деякі особливості воєнного будівництва, які склалися у світі та мають зовнішню і внутрішню сторони.

Геополітична особливість. Фактичне зникнення воєнно-політичного і, головне, фундаментального ідеологічного протистояння між Сходом та Заходом призвело до нової розстановки сил, виникнення нових незалежних держав та побудови ринкових відносин практично в усіх країнах, що входили в систему соціалізму. Але зникнення непримиримих ідеологій не призвело до зниження воєнної безпеки.

Стабілізація багатополюсного світу супроводжується зростанням воєнних конфліктів різної інтенсивності на фоні поширення міжнародного та регіонального тероризму.

З'явилася принципово нова суперечність сучасності — міжцивілізаційна. Дослідники у сфері національної безпеки виходять з ідеї існування на планеті восьми цивілізацій — східнослов'янської, західнохристиянської, південноамериканської, африканської, ісламської, індуської, конфуціанської та японської, по прямим стиканням яких вірогідні воєнні конфлікти, а, можливо, й локальні та регіональні війни.

Події в Югославії, Великобританії, на Кавказі та в Таджикистані, воєнні протистояння між Індією та Пакистаном, Ізраїлем та Палестиною і Сирією підтверджують цей висновок. З іншого боку, вчені в галузі політичної географії прогнозують подальший розпад держав за етнорелігійною ознакою. За даними Міжнародної спілки географів, до 100-річчя ООН в її складі буде майже 300 держав унаслідок дезінтеграції супердержав. Такий прогноз підтверджується тим, що за 50 років існування ООН в її складі без змін збереглося лише 60 країн, а майже 130 стали новими. Беручи до уваги те, що розпад держав супроводжується, як правило, воєнними конфліктами, є всі підстави вважати, що в сучасних умовах і в перспективі атрибутами політичної реальності залишаться воєнні конфлікти як форми розв'язання суперечностей.

Враховуючи те, що Україна розташована в епіцентрі трьох цивілізацій, наявність боєготових Збройних сил, здатних захистити незалежність та територіальну цілісність України, становить основний силовий чинник нашої національної безпеки.

Геостратегічна особливість. До теперішнього часу не оформлено у двосторонньому договірно-правовому відношенні територіальні кордони України з Румунією, Молдовою та Російською Федерацією. Деякі політичні кола Румунії, Угорщини та Польщі висувають територіальні претензії до України. Поширення НАТО на Схід може призвести до того, що Україна, дотримуючись свого позаблокового статусу, стане буферною державою, де зосереджуватимуться сфери впливу Заходу та Сходу.

Геостратегічна особливість конкретно впливає на планування оборони держави, організаційну структуру, дислокацію, форми та способи застосування Збройних сил України.

Економічна особливість. Сюди належать і зовнішні, і внутрішні аспекти. Ще кілька років тому саму постановку питання про переміщення центру зусиль із попередження та запобігання загроз національній безпеці з воєнної сфери у сферу економіки було б оцінено як нераціональну. Справді, протягом значного часу завдання забезпечення безпеки цивільного суспільства та держави в цілому усвідомлювалися як воєнні та зовнішньополітичні. Сучасні поняття про безпеку виходять за її межі. За нинішньої ситуації саме зіткнення національних економічних інтересів є джерелом формування воєнних загроз.

Щодо внутрішніх аспектів економічної особливості, то вони в основному полягають у відсутності структурного збігу військово-промислового комплексу й організації Збройних сил України. Це виключає можливість їх повнономенклатурного забезпечення сучасними зразками озброєння та військової техніки за рахунок власного виробництва. Це стосується й інших видів забезпечення Збройних сил, що ставить сам процес їх будівництва в досить складні умови.

Особливість військова. Україна як незалежна держава і суб'єкт міжнародного права проголосила, що оборона держави є справою всього народу, а згідно з цим будівництво Збройних сил має бути найважливішою державною справою.

Складність у розв'язанні питань будівництва Збройних сил України визначається станом військ (сил), у якому вони опинилися. Це скорочення чисельності й структурна перебудова, відсутність забезпечення сучасними зразками озброєння та військової техніки, недостатнє фінансування, що призвело до труднощів у забезпеченні життєдіяльності Збройних сил та згортанню оперативної та бойової підготовки. Нинішня система управління не відповідає оперативним завданням, соціально-праве забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей перебуває на низькому рівні. Внаслідок цього престиж військової служби упав до критичного стану, система військово-патріотичного виховання недосконала, правова база з питань оборони не відповідає сучасним потребам Збройних сил.

Звісно, цей далеко не повний перелік негативних чинників їх сучасного стану приведений лише для того, щоб були зрозумілі величезні труднощі, які нам необхідно подолати.

Особливість миротворча. Принципово нова для армій держав — учасниць СНД. Зниження вірогідності світової війни супроводжується ростом кількості воєнних конфліктів. За 50 років існування ООН її миротворчі сили брали участь у понад 170 операціях. За останній час значно розширився їх контингент. У складі миротворчих сил беруть участь військові формування України та наших держав — учасниць СНД. Тенденція до розширення застосування миротворчих сил зростає, в тому числі в районах, де Україна має свої національні інтереси. Тому виникає необхідність у складі Збройних сил України розгорнути підготовку підрозділів, які були б здатні брати участь у миротворчих операціях під егідою ООН.

Виявлені особливості воєнного будівництва дозволяють сформулювати першочергові та дострокові проблеми воєнного будівництва і методологічні підходи до їх розв'язання, які, на мою думку, в цілому може бути використано в ході розроблення Державної програми будівництва і розвитку ЗС України.

Процес будівництва Збройних сил потрібно глибоко продумати та старанно прорахувати, тому що втілення в життя помилкових рішень призведе не тільки до невиправданих фінансових та матеріальних витрат, але й обернеться серйозним моральним збитком для військовослужбовців.

Історія проведення воєнних реформ та досвід останніх десятиріч показують: найбільш якісно, з державної точки зору, виробити концепцію та програму будівництва і розвитку Збройних сил може лише незалежний, невідомчий тимчасовий орган, створений Президентом України з фахівців різних міністерств і відомств.

Згідно з історичним досвідом та рекомендаціями воєнної науки будівництво Збройних сил України можна здійснити лише в загальній системі заходів державного воєнного будівництва.

До основних напрямів державного та воєнного будівництва належать:

будівництво і розвиток ЗС України на засадах затвердженої Президентом України Державної програми будівництва і розвитку Збройних сил;

економічне та фінансове забезпечення воєнних потреб держави;

використання досягнень науки та передових технологій в інтересах оборони;

морально-психологічна підготовка та воєнно-патріотичне виховання населення держави.

Разом з тим ситуація сьогодні така, що за нинішнього обмеженого військового кошторису неможливо створити надійну базу для радикальних реформ в армії. За цієї ситуації необхідно насамперед спланувати заходи щодо збереження офіцерського складу, озброєння та військової техніки, системи управління, військової освіти та науки.

Зміни в міжнародних відносинах, розвиток української державності, формування правового демократичного суспільства, перехід до ринкової економіки та об'єктивні національні інтереси вимагають створення надійної системи воєнної безпеки.

Якісно виконати завдання щодо будівництва Збройних сил неможливо без урахування основних напрямів, які по своїй суті можуть бути розділами Державної програми будівництва і розвитку Збройних сил України.

Враховуючи історичний досвід, слід визначити низку основних напрямів будівництва Збройних сил України.

Перше. Розроблення та удосконалення законодавчої й нормативно-правової бази з питань оборони та військового будівництва з метою визначення правових основ діяльності органів державної влади й управління щодо забезпечення оборони країни, завдань та основних принципів будівництва Збройних сил.

Друге. Визначення оптимальної структури та чисельності Збройних сил, використовуючи науково-методологічні методи, враховуючи воєнно-політичну обстановку та економічні умови, які склалися в державі.

Третє. Визначення складу та співвідношення між видами Збройних сил, родами військ та спеціальними військами. Враховуючи без'ядерний статус України, пріоритетного розвитку мають набути Сухопутні війська, які складуть основу Збройних сил.

Четверте. Розроблення принципів застосування Збройних сил та їх видів, враховуючи реальну загрозу, яка може виникнути для України на окремих напрямках чи в деяких регіонах у вигляді воєнних конфліктів різної інтенсивності, що можуть перерости в локальну чи регіональну війни.

П'яте. Створення системи управління стратегічної та оперативної ланок. Розподіл функцій між Міністерством оборони та Генеральним штабом Збройних сил.

Шосте. Оснащення Збройних сил сучасними зразками озброєння та воєнної техніки, насамперед, — шляхом модернізації та збереження, а потім виробництва на власній промисловій базі та закупівлі окремих зразків за кордоном.

Сьоме. Визначення порядку комплектування Збройних сил, організації проходження військової служби, навчання і підготовки офіцерських кадрів. Приведення військової освіти у відповідність до потреб Збройних сил.

Восьме. Розквартирування військ відповідно до їх оперативного призначення. Підтримання в експлуатаційному стані казарменно-житлового фонду та інших об'єктів, які розташовано на територіях військових містечок. Реалізація звільнених містечок у народне господарство.

Дев'яте. Організація та здійснення всебічного забезпечення військ (сил) з метою створення нормальних умов для діяльності особового складу. Ефективний контроль за витратами матеріально-технічних засобів.

Десяте. Збереження резервів та мобілізаційних запасів, утримання їх в оптимально необхідних розмірах.

Одинадцяте. Підтримання бойової готовності військ (сил) відповідно до поставлених завдань. Забезпечення постійної бойової готовності з'єднань та частин, призначених для прикриття державного кордону і забезпечення оперативного розгортання військ (сил) на загрозливих напрямках.

Дванадцяте. Організація і проведення оперативної, бойової та морально-психологічної підготовки особового складу та військових формувань. Впровадження в практику ділових форм та методів виховної роботи з метою підтримання військової дисципліни у стані, що забезпечить виконання поставлених перед Збройними силами завдань як мирного, так і воєнного часу.

Тринадцяте. Військово-патріотичне виховання населення, підвищення престижу військової служби. реформування системи військових комісаріатів.

Чотирнадцяте. Гарантоване державою соціально-правове забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей. Розроблення та прийняття державної програми забезпечення військовослужбовців житлом.

Хотілося б звернути увагу читачів на деякі аспекти будівництва Збройних сил України на майбутнє.

Виходячи з основних вимог, що висунуто до армії, а це боєздатність, мобільність, здатність протистояти ударам високоточної зброї та вести операції на суші, морі та в повітрі, є необхідність визначитися в питаннях розвитку видів Збройних сил України, родів військ та спеціальних військ.

Сухопутні війська доцільно перевести на нову організаційно-штатну структуру, яка відповідала б сучасним вимогам, була не громіздка і не складна в управлінні. На мій погляд, найраціональніший був би перехід до структури рота — батальйон — бригада — оперативне командування — штаб Сухопутних військ.

Основною ударною силою мають стати механізовані та танкові бригади 4- та 5-батальйонного складу, оснащені сучасними зразками бронетанкової техніки.

Ракетні війська й артилерія як основний рід Сухопутних військ значно обмежені Договором про звичайні збройні сили в Європі й сьогодні не повною мірою відповідають своєму призначенню. Основним напрямом їх розвитку має бути оснащення як артилерійських систем, так і ракетних комплексів високоточними боєприпасами з підвищеною могутністю. З метою підвищення ефективності артилерійських систем та ракетних комплексів зараз найбільш доцільним є проведення робіт щодо їх модернізації.

Аеромобільні війська доцільно готувати до самостійних дій у складі підрозділів у зв'язку з відсутністю такої кількості армійської та транспортної авіації, яка могла б забезпечити доставку в район бойових дій аеромобільної бригади в повному складі. Виходячи з цього, необхідно привести організаційно-штатну структуру аеромобільних військ у відповідність до реальних завдань.

Військово-Повітряні сили — найбільш маневрений, потужний у вогневому відношенні вид ЗС України, здатний завдавати уда-

(Закінчення на 8-й стор.).

Проблеми будівництва Збройних сил в контексті національної безпеки держави

(Початок на 7-й стор.).

рів на значній глибині та спільно з силами ППО знищувати авіацію противника.

Було б невірно, посилаючись на економічні труднощі, згортати ВПС. Слід доцільно шукати шляхи першочергового їх збереження, а в подальшому — і необхідного розвитку.

Треба розуміти, що втрата Збройними силами цього найважливішого компонента може призвести до їх неспроможності виконати завдання щодо збройного захисту країни.

ВПС мають на озброєнні сучасні винищувачі Су-27, Міг-29, бомбардувальники Су-24, штурмовики Су-25, літаки дальньої бомбардувальної авіації Ту-22МЗ, які не поступаються подібним зразкам, що є сьогодні в країнах Європи. Проблема криється в тому, щоб модернізувати названі вище літаки і продовжити строки їх експлуатації до 10—15 років. Необхідно також удосконалювати організаційно-штатну структуру ВПС та систему їх забезпечення.

Сили Противоповітряної оборони відіграють важливу роль у справі забезпечення недоторканності повітряних кордонів України як у мирний, так і у воєнний час. На їх озброєнні необхідно мати мобільні зенітні ракетні комплекси, для чого, на мою думку, доцільно перепідпорядкувати до їх складу зенітно-ракетні бригади військових округів та армійських корпусів.

У контексті програми будівництва і розвитку Збройних сил України доцільно переглянути організаційну структуру оперативної ланки управління. Особливо це стосується корпусів ППО.

Україна, як морська держава, безперечно, повинна мати свої Військово-Морські сили для оборони і охорони її морських кордонів, забезпечення безпеки судноплавства та рибальського промислу, а також виконання інших завдань в акваторіях морів і океанів заради інтересів України. ВМС повинні у своєму складі мати надводні та підводні сили, морську авіацію та берегові війська.

Найдоцільніше на озброєнні ВМС мати кораблі типу есмінця, фрегата, корвета, а також мінно-тральні та ракетні кораблі. Найліпша структура ВМС — це створення військово-морських районів зі своєю зоною відповідальності.

Не зовсім обгрунтовано те, що сьогодні не приділяється необхідна увага розвитку частин радіоелектронної боротьби (РЕБ). Виходячи з досвіду останніх локальних війн та воєнних конфліктів, особливо війни у Перській затоці, де зусиллями РЕБ було досягнуто повної переваги авіації над засобами ППО, частини РЕБ, на мою думку, необхідно розглядати як спеціальні війська. Поки ще немає більш надійного захисту від ударів високоточної зброї, ніж засоби РЕБ, і в подальшому їх роль та питома вага у досягненні успіхів у бойових діях ще більше зросте.

Хочу звернути увагу на те, що останнім часом дедалі більше державні та військові діячі й народні депутати висловлюють рекомендації щодо того, яку армію необхідно мати Україні. І доходять в основному висновку: це має бути невелика за кількістю боєздатна та мобільна армія. Цілком із цим згоден. Скажу більше: це мрія майже кожного військовослужбовця. Але чомусь замовчуються відповіді, як цього досягнути, скільки потрібно для цього коштів, які мають бути озброєння та військова техніка. Досвід чотирирічного будівництва Збройних сил України показав: простим реформуванням військових формувань, що нам дісталися у спадок після розвалу Радянського Союзу, досягнути вищезгаданих якісних параметрів для Збройних сил України неможливо. Для того, щоб справді мати таку армію, необхідно вкласти значні кошти. На жаль, поки що економічні можливості держави не дозволяють цього зробити. Тому хочемо ми цього чи ні, а забезпечити підтримання Збройних сил України в необхідному боєздатному стані на теперішній час і найближче майбутнє можливо лише за рахунок кількісних показників.

Таким чином, завдання створення ефективної системи національної безпеки, основним компонентом якої є воєнний, орієнтованої на гарантовану нейтралізацію потенційних загроз та тісно пов'язану з міжнародними системами безпеки, має особливу актуальність.

У всі часи національна безпека будь-якої держави залежала від дійових законів, ефективної економіки та боєздатної армії. І немає нічого більш небезпечного на сьогодні для нашого суспільства, як зведення наукоємного процесу будівництва Збройних сил України до рівня звичайної відомчої справи.

Віталій РАДЕЦЬКИЙ,
генерал армії України,
головний інспектор
Міністерства оборони України.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи, розглянувши проект Закону про внесення доповнень і змін до Закону України «Про прокуратуру», підготовлений Генеральною прокуратурою України і поданий Комісією Верховної Ради України з питань законності і правопорядку, дійшла висновку, що він потребує доопрацювання. Необхідність прийняття цього закону викликана потребою приведення галузевого закону, що визначає статус і регулює діяльність органів прокуратури, у відповідність з чинним законодавством, передусім, із Законом України «Про державну службу».

Члени комісії, обговоривши проект закону про доповнення статті 21 Закону України «Про постійні комісії Верховної Ради України», поданого у порядку законодавчої ініціативи народним депутатом В.Мусіякою, ухвалили внести його на розгляд Верховної Ради України. Запропоноване доповнення передбачає можливість участі в засіданнях постійних комісій парламенту постійного представника Президента України у Верховній Раді.

Крім того, розглянуто запит Верховного Суду України щодо законодавчого регулювання порядку утворення районних (міських) судів в Україні та затвердження їх мережі. Доручено підкомісії з питань судово-правової реформи підготувати проект постанови Верховної Ради про затвердження мережі цих судів, а також закону про внесення відповідної зміни до Закону України «Про судоустрій».

Комісія розглянула проект закону про застосування амністії в Україні, запропонований комісією з питань законності і правопорядку. Він передбачає законодавче врегулювання процесу застосування амністії в Україні. Народні депутати погодилися з основними положеннями цього законопроекту і підтримують внесення його на розгляд Верховної Ради у другому читанні з деякими зауваженнями та пропозиціями.

Комісія проаналізувала проект закону про зміни до статті 412 Цивільного процесуального кодексу України, внесеного на розгляд народним депутатом України Є.Красняковим. Запропонований проект має на меті не допустити звернення стягнення на основні та обігові кошти підприємств, які тимчасово не мають грошей для відшкодування працівникам шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків. Парламентарі запропонували спільно з членами підкомісії з питань судово-правової реформи, працівниками юридичного та науково-експериментального відділів Секретаріату Верховної Ради, Міністерства юстиції, Генеральної прокуратури, Вищого арбітражного суду та Верховного Суду України доопрацювати зазначений проект до наступного засідання комісії.

Відповідно до доручення першого заступника Голови Верховної Ради О.Ткаченка розглянуто запропонований Кабінетом Міністрів проект Постанови Верховної Ради України про скасування деяких законодавчих актів Автономної Республіки Крим з питань власності. Народні депутати рекомендували проект Постанови на розгляд сесії з урахуванням деяких доповнень і пропозицій. Прийняття цього проекту сприятиме подальшому врегулюванню питань розмежування майна між загальнодержавною власністю і власністю Автономної Республіки Крим.

Члени Комісії, розглянувши подання голови Одеської міської Ради Е.Гурвіца про роз'яснення щодо дії статті 57 Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та про місцеве і регіональне самоврядування», дійшли висновку, що зазначена стаття Закону діє в повному обсязі, відповідно до статті 47 Конституційного Договору, яка гарантує захист від втручання органів державної влади в сферу компетенції органів місцевого самоврядування.

На виїзному засіданні **Комісії з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку** в місті Луганську розглядалося питання контролю за виконанням Закону України «Про зв'язок» на підприємствах і в організаціях області. У засіданні взяли участь відповідальні працівники Кабінету Міністрів, Міністерства зв'язку, Соціального захисту населення України, Пенсійного фонду, місцевих органів влади, державних підприємств і об'єднань зв'язку, а також підприємств недержавної форми власності, що здійснюють у Луганській області виплату та доставку пенсій і грошової допомоги малозабезпеченим громадянам.

Проаналізувавши результати вибіркової перевірки, члени Комісії зауважили, що мають місце факти неповного виконання і навіть прямого порушення Закону «Про зв'язок». На адресу відповідних міністерств і організацій направлено пропозиції щодо усунення недоліків та порушень з дорученням проінформувати Комісію про результати їх виконання.

Група народних депутатів — членів Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством на запрошення Фонду Європейського Союзу «Порилекс» вивчала законодавчий процес та проведення економічних реформ в Королівстві Бельгія й Комісії Європейського Союзу.

Депутати мали зустрічі з представниками Міністерства зовнішньої торгівлі, економічних справ, національного банку, керівниками Палати і Сенату парламенту Бельгії. Відбувся обмін думками з членами парламентської комісії Бельгії з економічних справ та Комісії Європейського Союзу щодо перспектив економічного співробітництва України з країнами Європейського Союзу. За словами народного депутата Р.Чапюка, українська делегація переконалася, що для залучення іноземних інвестицій в економіку України необхідно законодавчо вирішити питання продажу земельних ділянок, хоча б у межах населених пунктів.

Голова **Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією** Григорій Омельченко зустрівся із статс- секретарем Федерального міністерства внутрішніх справ Федеративної Республіки Німеччини доктором Куртом Шельтером та іншими членами офіційної делегації МВС Німеччини.

Він поінформував гостей про діяльність очолюваної ним комісії щодо підготовки законодавчої бази у сфері боротьби з корупцією і організованою злочинністю. Характеризуючи прийняті з ініціативи комісії закони і проекти законів, над якими ведеться робота, Григорій Омельченко підкреслив, що сьогодні правоохоронні органи України забезпечені достатньою правовою базою для успішної протидії організованій злочинності і корупції. Головне завдання — добитися ефективного використання цього законодавства. Торкаючись конкретних аспектів співпраці правоохоронних органів України і Німеччини, Григорій Омельченко зазначив, що між ними склалися добрі, ділові відносини. Є конкретні результати виконання підписаної 6 лютого 1995 року двосторонньої міжурядової Угоди про співробітництво в боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими тяжкими злочинами.

Користуючись нагодою, голова комісії подякував керівництву правоохоронних органів Німеччини за допомогу в розшуку незаконно вивезеної з України валюти. Він повідомив, що 7 квітня ц.р. Президентові України Л.Кучмі передано матеріали щодо арешту поліцією і прокуратурою Німеччини валютного рахунку, відкритого одним з міністрів України, народним депутатом, для вирішення питання про відповідність останнього посаді, яку він обіймає. Аналогічні матеріали направлені Генеральному прокурору України для правової оцінки дій цієї високопосадової особи.

Доктор Курт Шельтер наголосив на важливості співпраці правоохоронних органів України і Німеччини у сфері боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Він повідомив, що МВС Німеччини працює над удосконаленням законодавства про відповідальність за відмивання «брудних» грошей і підготовкою проекту закону про посилення відповідальності за корупцію.

Сторони домовились про продовження співпраці, зокрема, у сфері уніфікації законодавства щодо боротьби з організованою злочинністю.

У зустрічі взяли участь віце-президент Федерального кримінального відомства Німеччини Бернгард Фальк, співробітник цього відомства Герберт Янч, начальник відділу Федерального МВС Ганс-Йоахім Штангл, референт посольства Німеччини в Україні Ніколай фон Шьопфф, член комісії Анатолій Єрмак, головний консультант комісії Микола Мельник.

Прес-служба Верховної Ради України.

Реальність і міфи «бюджетних війн»,

або Як формуються і виконуються регіональні бюджети

ДО ЦИХ роздумів мене спонукала «бюджетна війна», яка розгорнулася між обласними органами державної виконавчої влади та меріями великих міст. До яких лише взаємних звинувачень справа не доходить! Наприклад, мер Одеси навіть у підході облдержадміністрації до формування державного бюджету побачив кримінальні діяння... Однак спробую об'єктивно і неупереджено проаналізувати ситуацію.

Хто біля бюджетного пирога?

Мені ще жодного разу не доводилося стикатися з бодай трохи серйозно, об'єктивно обгрунтованими і розрахованими нормативами видатків і так мізерних коштів держбюджету на утримання УПК й армії, управлінського апарату, дотування аграрного сектора, вугільної промисловості й таке інше. В перетягані бюджетної ковдри перемагає той, хто вміє «наступати на горло», або майстер «келійних» операцій. Особливо в цій справі набили руку управлінські структури.

Важко, мабуть, перерахувати постанови, укази, рішення про необхідність скорочення гігантськи розбухлого управлінського (читай: бюрократичного) апарату. І що маємо у підсумку? Якщо 1995 року частка витрат на утримання органів виконавчої влади у видатках вільного бюджету України була в межах 0,9 відсотка, то 1996 року вона становитиме не менш як 1,6. Ось вам і науково обгрунтовані нормативи витрат держбюджетних коштів!

Безконтрольність, відсутність чіткого і наукового підходу до витрат держбюджетних коштів призвели до того, що Україна вийшла, мабуть, на одне із перших місць у світі(!) з питомої ваги «казенних» видатків у валовому внутрішньому продукті. Нині вони становлять не менш як 33—34%, в той час, як в Росії не перевищують 16%, у розвинених країнах — 22—25%, в країнах, що розвиваються, — не більш як 27—30%.

Цілком закономірно за таких умов щорічне збільшення числа дотаційних областей. Адже «пиріг» у вигляді національного доходу або валового внутрішнього продукту один єдиний. І якщо дедалі більшу його частину спрямовувати на централізовані потреби (погано орієнтуючись в їхній об'єктивності), то регіони змушені будуть стояти на колінах, випрошувати і вибивати все нові й нові субсидії, дотації, субвенції, які в реальному житті виступають зазвичай в «урізаному» вигляді знову таки через перманентно посилюваний прес централізованих видатків.

І це коло постійно буде замкнене, а регіональні бюджети всіх рівнів безперервно будуть заручниками держбюджету, якщо, витрачаючи кошти останнього, не використовуватимуть науково обгрунтовані нормативи.

Граничний метод розподілу: кому вигідно?

Чим керуються Мінфін та інші центральні відомства під час виділення коштів областям для формування їхніх бюджетів? Наприклад, 1995 року бюджет Одеської області був такий, що на одного її мешканця доводилося 14,5 млн. крб. (21-е місце серед областей в Україні), а на мешканця Одеси ще менше.

Може, Одеська область відрізняється високорозвиненою виробничою і соціальною інфраструктурами, там краще, ніж в інших регіонах, стоять справи з медициною, освітою тощо, тому настав час «поділитися» коштами, що виділяються, з іншими областями?

Та де там! Традиційно низька для області протягом багатьох десятиліть була частка обсягу капіталовкладень на кожного мешканця. Значно гірше, приміром, за Київську, Донецьку, Дніпропетровську області Одещину забезпечено об'єктами транспортної інфраструктури на одиницю площі, медичним обслуговуванням населення. Серед «аутсайдерів» Одеська область і за рівнем соціальної інфраструктури, за показниками культурного розвитку, обсягами житлового будівництва і роздрібного товарообороту.

І тому вона посідає — одне з останніх місць в Україні за обсягами бюджетних коштів, що припадають на одного мешканця області.

На жаль, Одеська область не виняток, а досить характерне явище. А що вже казати про депресивні регіони, про регіони з досить низьким промисловим потенціалом, з надлишками трудових ресурсів, зі складними природно-географічними і екологічними умовами.

Проблема в даному разі полягає у цілковитій відсутності розроблених на загальнодержавному рівні регіональних систем мінімальних соціальних стандартів, нормативів і критеріїв їх використання в різних регіонах. Адже названі стандарти і нормативи мають враховувати розбіжності у соціально-економічному розвитку регіонів, ресурсному потенціалі різних територій і ефективність його використання. Нарешті, відмінності у реальних доходах як самих регіонів, так і їх населення. Але поява таких регіональних систем, мінімальних соціальних стандартів і нормативів вперше дала б можливість визначити реальні (а не фіктивні, огульні) фінансові нормативи забезпечення потреб населення різних регіонів, а звідси — поставило б на дійсно наукову основу питання формування регіональних бюджетів всіх рівнів, їх відносин з центральним бюджетом. Тоді й не було б "перевернутого" дзеркала у механізмі формування обласних бюджетів (а звідси й регіональних бюджетів інших рівнів). Навпаки, розмір обласного бюджету грунтувався б, виходячи з об'єктивних фінансових нормативів забезпечення потреб населення того чи того регіону країни.

До речі, це відразу знизило б рівень конфліктності, протистояння як між окремими областями, так і в кожній з них, оздоровило б загальну соціально-політичну обстановку в країні.

Про стирання граней між містом і селом

А поки що досить розхожим аргументом, особливо керівництва великих обласних центрів, стає співставлення цифрових даних про питому вагу великих міст в загальному обсязі податків, що стягуються на території областей, з даними про частку міських бюджетів в загальному бюджеті області. Наприклад, відповідальні працівники Одеського міськвиконкому постійно посилаються на те, що до загального «котла» податкових надходжень області Одеса дає не менш як 65—70%, а повертається мешканцям міста набагато менше.

На перший погляд все правильно. В дійсності це — міф.

Перш за все в цих 65—70% «сидять» і загальнодержавні (централізовані) податки, і їхня частка по окремих статтях досить висока. Наприклад, від податку на додану вартість, який зібрали в області, майже 40% надходить до держбюджету, а акцизного збору піде ще більше — до 70 %. До регіону повернеться лише частина цих централізованих податків. Цю обставину не можна не враховувати, коли йтиметься про формування міського бюджету. Інакше кажучи, його потрібно скоригувати на величину загальнодержавних потреб. І цю величину ні в якому разі не можна задіяти в «обойми» аргументів про те, що місту повертається набагато менше заробленого ним.

До речі, про зароблене. Сьогодні просто неможливо порівнювати, а точніше «усереднювати» умови заробляння грошей комерційними і банківськими структурами з умовами їх заробляння сільськогосподарськими підприємствами. Адже саме у великих обласних центрах зосереджено більшість торговельно-посередницьких, фінансових і банківських структур з великим обертанням капіталу і нормальною рентабельністю. Досить прибуткові підприємства і організації.

А щодо сільськогосподарського виробництва, то більшість господарств сьогодні сидить «на картотеці». В сільське господарство кошти треба вкладати протягом всього року, а доход одержують лише раз на рік. Та й він заздалегідь «заставляється» під оплату придбання насіння, запчастин, пально-мастильних матеріалів. Постає законне запитання: про який реальний доход сільськогосподарських підприємств та їхніх працівників можна говорити?

Якщо позбавити сільськогосподарське виробництво засобів на регіональний контракт під закупівлю зерна, ми не лише зовсім розвалимо його, а й залишимо врешті решт великі міста без необхідних харчових продуктів.

Залишаться без сировини й ті переробні підприємства харчової промисловості, що розташовані у великих містах. До речі, таких чимало і в Одесі, і їхні доходи також враховують, коли йдеться про зароблені містом кошти.

Не можна також забувати, що нинішня виробнича, інженерна і транспортна інфраструктура великих міст створювалася за безпосередньої участі аграрного сектору. Саме з цього сектору «перекачувалися» велетенські кошти завдяки горезвісним «ножицям цін», «урізанню» там соціальних програм. Саме вчорашні сільські мешканці найактивнішим чином зводили промислові та транспортні об'єкти у великих містах.

Так чому ж доходи, що отримують нині з усіх цих об'єктів, мають спрямовувати виключно на потреби міста?

На жаль, негаразди села усім цим не обмежуються. І за минулих часів забезпеченість сільських мешканців об'єктами соціальної інфраструктури поступалася міським, за різними оцінками, на 50—70%.

А сьогодні стан у багато разів складніший. Через дороговизну матеріалів, обладнання, енергоносіїв, частих і тривалих відключень електроенергії у районах області практично паралізовано роботу бібліотек, медпунктів, магазинів, їдалень, лазень, пунктів побутового обслуговування. Чимало населених пунктів буквально повернулися до «печерного» стану. Зв'язок між ними перервано, бо більшість автобусних рейсів взагалі відмінено через відсутність пального. У малих містах області зростає безробіття.

І тому дивно чути заяви відповідальних працівників Одеського міськвиконкому про те, що «селянам за цих смутних часів вижити легше». Не хто інший, як завідувач міськфінвідділу (!) так і заявив на сторінках місцевої преси. Давно, мабуть, не був він на селі й не знає, що там відбувається сьогодні.

Чиновникам такого рангу (й вище) слід було б турбуватися про інше: як поповнити міський бюджет і звести до мінімуму явно «непродуктивні» статті його видаткової частини.

Як поповнити міську казну?

Зупинюся на цьому детальніше. В Одесі зовсім нещодавно (1993—94 рр.) видатки міського бюджету практично повністю перекривали за рахунок місцевих податків і прибутків. Інакше кажучи, комунальна власність, належна міськраді й керована нею, «годувала» місто. Та вже 1995 р. до 2/3 усіх витрат міського бюджету покривали за рахунок платежів підприємств, котрі належали до державної форми власності. При цьому загальна заборгованість міського бюджету становила близько 4 трлн. крб., у тому числі щодо основної зарплати — більш як 1 трлн. крб.

Що це означає? Лише одне: нинішня міська влада практично нічого не робить для зміцнення й розвитку комунальної власності, яка і має бути головним «годувальником» місцевого бюджету.

Взагалі виникає враження, що зусилля міських властей щодо зміцнення й розвитку комунальної власності обернено пропорційні їхнім «розподільчим» амбіціям. Адже за всієї складності взаємин міських і обласних властей в інших регіонах України, такого напруження пристрастей, як в Одесі, немає ніде. Чого варті заголовки статей у «підвідомчих» мерії засобах масової інформації: «Бюджетна кома — це війна зі своїм народом», «Ми всі — заручники безвідповідальної політики», «Головне — це гроші для Одеси», «Інтереси міста мають бути пріоритетні» тощо.

Одне слово, ситуація абсолютно аналогічна минулорічній, коли мерія вела горезвісну на всю Україну «одновідсоткову» бюджетну війну проти обласних властей. Тоді стверджували, що Одеса у найгіршому в Україні становищі за окремими джерелами наповнення міського бюджету. Та сьогодні до міського бюджету надходить 50% зібраного в області прибуткового податку, більш як 18 ПДВ, 10% від акцизного збору тощо.

Звісно, цього не вистачить для задоволення потреб більш як мільйонного міста, але ж ситуація явно змінилася порівняно з минулорічною, і на гірше. Справи з міським бюджетом набагато гірші, ніж минулого року...

А коли вони стануть кращі? Можливо, тоді, коли міські власті подумають про стан справ у побутовому обслуговуванні населення, що нині ледве животіє. Адже порівняно недавно це було джерело стабільних і чималих прибутків міської казни. Або коли, відмовившись від популістських передвиборчих обіцянок, перетворять врешті-решт комунальний транспорт на прибуткову галузь міського господарства (або хоча б на беззбиткову)?

А, можливо, коли на чільне місце будуть поставлені інтереси не кількох великих фінансово-посередницьких і комерційних структур, а багатьох дрібних і середніх підприємців, котрі нині буквально задавлені місцевими поборами?

Кілька десятків магазинів і ресторанів для нуворишів не врятують міську скарбницю, а ось сотні й тисячі відносно дешевих кафе та магазинів, що орієнтовані на доходи пересічного громадянина, могли б суттєво поліпшити справи.

Проте для організації такої системи недостатня лише видача ліцензій на торговельну діяльність. Необхідна реальна допомога, пов'язана з полегшенням податкового тягаря, покращенням та спрощенням орендних відносин, захистом від чиновницької та інших видів сваволі. Всього цього і сліду немає.

Немає й ніякої підтримки місцевого виробника. А про великі промислові підприємства, до яких у місцевого керівництва ставлення, як відомо, «нікудишнє», годі й говорити. Але ж не краще ставлення й до комерційного, недержавного підприємництва, що займається виробничою діяльністю.

За такої ситуації взагалі важко розраховувати навіть у перспективі на наповнення ринку товарами вітчизняних виробників, а звідси — на зниження цін, масове задоволення потреб пересічного, середнього громадянина, і як наслідок, — одержання стабільних, надійних джерел поповнення міського бюджету.

Це потребує ретельної і копіткої роботи. Наскільки простіше постійно посилатися на кризові явища, безперервно перерозподіляти крихти обласного бюджету. Як це не парадоксально, але люди, які прийшли до влади в Одесі і вважають себе за демократів, у всьому використовують ортодоксальні більшовицькі методи керівництва, а особливо шанують широко відомий шариковошвондерівський принцип: «забрати і розділити».

І тут жодні посилання на об'єктивні труднощі у вигляді кризових явищ, злу волю обласних керівників тощо недоречні.

На завершення скажу: переможців у бюджетних війнах немає й бути не може. Єдиний вихід у цьому конфлікті — або взаємна поразка і нові біди людям, або бюджетна реформа.

Валентин СИМОНЕНКО,
народний депутат України.

Міжпарламентські зв'язки: прогрес очевидний

***ОСТАННІМ ЧАСОМ** у засобах масової інформації з'явилося чимало публікацій, в яких висвітлювали й оцінювали візит офіційної делегації Державної Думи Росії до України, а також візит-відповідь парламентаріїв України до Москви. Чи завжди і в усьому ті оцінки були достатньо виважені й об'єктивні? Народний депутат України, член Президії Верховної Ради Володимир Яценко має щодо цього власну думку. Для з'ясування його позиції наш кореспондент мав з ним розмову.*

— Володимире Михайловичу! Як голова Комісії з міжпарламентських зв'язків Верховної Ради України та Державної Думи Росії ви брали безпосередню участь у роботі делегацій у Києві та Москві. Тож можете достовірно визначити й об'єктивно оцінити мету, зміст і значення обох візитів. Що можна сьогодні сказати з цього приводу?

— Візит російських парламентаріїв до України був першим офіційним візитом після обрання нового складу Державної Думи. Вибір зроблено не випадково. За словами глави делегації Геннадія Селезньова, пріоритет у налагодженні міжпарламентських зв'язків вони віддають саме Україні.

Не зупинятимуся на робочих моментах цих зустрічей. Бо значно істотніше те, які наслідки вони мали. Зокрема, ми домовилися про складання програми спільної роботи. Особливу увагу приділили налагодженню узгодженої роботи щодо формування економічного законодавства. Тож висновок безперечний: прогрес у міжпарламентських та міжурядових зв'язках очевидний.

Вочевидь, такі зустрічі певною мірою вплинули і на діяльність виконавчих органів. Активізувалася насамперед робота міністерств оборони обох країн у розв'язанні проблеми Чорноморського флоту, а також контакти між головами наших урядів.

Це попередній і, напевне, основний висновок, який можна зробити вже сьогодні. А щодо оцінок в деяких засобах масової інформації, то їхні, м'яко кажучи, фактичні та логічні «перекоси» можна пояснити хіба що так: у них у ролі коментаторів отих подій виступали депутати й політики, котрі самі жодної участі в роботі делегацій не брали. Звідси й довільність оцінок, продиктованих перш за все політичними поглядами, а не знанням реального стану справ.

— Були коментарі й щодо перебування нашої делегації у Москві. Зокрема, по-різному оцінювали її статус, а також характер стосунків у ході візиту. Яка ваша думка з цього приводу?

— До Москви ми їхали на офіційне запрошення Геннадія Селезньова. Склад делегації затвердила Президія Верховної Ради. Отже, закиди у деяких публікаціях про «любительський» характер нашої делегації геть безпідставні.

Щодо змісту проведеної там роботи, то вона,за визнанням обох сторін, мала конструктивний характер і проходила на високому державному рівні. Члени нашої делегації (а вона складалася з представників багатьох депутатських фракцій і груп) побували в Державній Думі, мали ділові зустрічі в Економічному комітеті, Комітеті у зв'язках із співвітчизниками за кордоном, у Комітеті з іноземних справ, зустрічалися з Головою Державної Думи, з багатьма російськими колегами.

Депутати Верховної Ради гідно представляли інтереси нашої держави. Більшість зустрічей відбулася за належного взаєморозуміння, хоча не обійшлося і без гострих дискусій. Особливо щодо суті економічних реформ. Не залишилося поза увагою і таке гостре питання, як рішення Думи про денонсацію Біловезької угоди. З цього приводу більшість російських депутатів пояснювала це рішення так: народи України й Білорусі висловили свою негативну позицію до президентів, які підписали угоду, переобравши їх. А народові Росії це не вдалося зробити. Тому Державна Дума в такий спосіб відреагувала на дії свого президента. І всі депутати підкреслювали, що це — суто внутрішня справа Росії.

Важливо наголосити: в ході візиту-відповіді більшість членів нашої делегації мала змогу усвідомити нагальну потребу закріплення України на неосяжному економічному ринку Росії. На Заході нас ніхто не чекає і ніхто наших товарів туди не пустить. А Росія — це реально. Отже, треба відповідно визначати й наші пріоритети. Поки ще не пізно, бо Захід і тут може нас випередити. Та вже й випереджає. Не займемо ринок Російської Федерації ми — його займуть інші.

Треба без заангажованої упередженості усвідомити, що в нас з Росією багато спільного — і в долях, і в інтересах. Тож є шанс взяти краще з їхнього досвіду, не повторюючи помилок. І в ході обох візитів для цього, без перебільшення, закладено добру основу. Я певен, що самоізоляція або однобока орієнтація на Захід призведе (та вже призводить!) до величезних непоправних втрат. Тоді як партнерство з Росією дасть реальну можливість для нашого економічного відродження, а отже — утвердження й реального суверенітету.

Розмову вів
Іван ДМИТРЕНКО.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до №51, ст.1122) такі зміни і доповнення:

1. Доповнити Кодекс статтею 195^4 такого змісту:

«Стаття 195^4. Порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами

Порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами, —

тягне за собою накладення штрафу від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією електрошокових пристроїв і спеціальних засобів.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією електрошокових пристроїв і спеціальних засобів».

2. Статті 174, 190 — 195 викласти у такій редакції:

«Стаття 174. Стрільба з вогнепальної, холодної метальної чи пневматичної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку

Стрільба з вогнепальної чи холодної метальної зброї або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду в населених пунктах і в не відведених для цього місцях, а також у відведених місцях з порушенням установленого порядку —

тягне за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією зброї і бойових припасів або без такої»;

«Стаття 190. Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї

Придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж громадянами вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без дозволу органів внутрішніх справ —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією зброї або без такої.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією зброї.

Стаття 191. Порушення громадянами правил зберігання, носіння, або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів

Порушення правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів громадянами, які мають дозвіл органів внутрішніх справ на зберігання зазначеної зброї, —

тягне за собою накладення штрафу від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з оплатним вилученням зброї і бойових припасів або без такого.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з конфіскацією зброї і бойових припасів або без такої.

Стаття 192. Порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік

Порушення громадянами встановлених строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду або правил взяття їх на облік в органах внутрішніх справ у разі зміни місця проживання —

тягне за собою попередження або накладення штрафу від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Стаття 193. Ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів

Ухилення від реалізації вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів громадянами, у яких органами внутрішніх справ анульовано дозвіл на їх зберігання і носіння, —

тягне за собою накладення штрафу від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян з оплатним вилученням зброї і бойових припасів.

Стаття 194. Порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів

Продаж працівниками торговельних підприємств (організацій) вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів підприємствам, установам, організаціям та громадянам, що не мають на це відповідного дозволу органів внутрішніх справ, —

тягне за собою накладення штрафу від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Стаття 195. Порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів

Порушення правил зберігання або перевезення вогнепальної чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів працівниками підприємств, установ, організацій, відповідальними за їх охорону, а так само використання ними зазначеної зброї і бойових припасів не за призначенням —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян».

3. У статті 195^1:

у частині першій слова «від одного до двох мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами та цифрами «від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян»;

у частині другій слова «від трьох до п'яти мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами та цифрами «від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян».

4. У статті 195^2:

назву та частину першу після слова «придбання» доповнити словом «зберігання»;

у частині першій слова «від одного до двох мінімальних розмірів заробітної плати» та «від трьох до п'яти мінімальних розмірів заробітної плати» замінити відповідно словами та цифрами «від 0,15 до 0,25 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян» та «від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян»;

у частині другій слова «від трьох до п'яти мінімальних розмірів заробітної плати» та «від п'яти до десяти мінімальних розмірів заробітної плати» замінити відповідно словами та цифрами «від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян» та «від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян».

5. У статті 195^3:

у частині першій слова «від трьох до п'яти мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами та цифрами «від 0,25 до 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян»;

у частині другій слова «від п'яти до десяти мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами та цифрами «від 0,5 до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян».

6. У статті 218:

у частині першій виключити цифри «174», а цифри «189—196» замінити цифрами «189, 189^1, 196»;

у частині другій виключити цифри «174», а цифри «190 — 196» замінити цифрами «196».

7. У статті 219:

виключити цифри «174» і «190 — 195».

8. У статті 222:

частину першу після цифр «173» доповнити цифрами «174», а після цифр «181^2» — цифрами «190 — 195^4»;

пункт перший частини другої після цифр «173» доповнити цифрами «174», а після цифр «181^2» — цифрами «190 — 195^4».

9. Частину четверту статті 265 викласти у такій редакції:

«При вчиненні порушень, передбачених статтями 174, 190—195^4 цього Кодексу, працівник міліції має право вилучити вогнепальну, пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду та холодну зброю, бойові припаси, електрошокові пристрої і спеціальні засоби. Працівник міліції має право провести особистий огляд і огляд речей порушника в порядку, встановленому статтею 264 цього Кодексу. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей застосовується лише у невідкладних випадках».

10. Частину другу статті 311 виключити.

11. В абзаці другому пункту 2 статті 313 слово і цифри «статтею 195^1 — 195^3» замінити словом і цифрами «статтями 195^1 — 195^4».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 25 квітня 1996 року.

Пишемо нову Конституцію України

«За умови усунення недоліків»

Точка зору

УКРАЇНСЬКИЙ центр економічних та політичних досліджень розповсюдив аналітичну доповідь «Конституційний процес в Україні: проблеми та перспективи». Друкуємо уривок з неї, в якому — конкретні пропозиції до окремих положень проекту Конституції, підготовленого Конституційною комісією і поданого до Верховної Ради.

Експерти УЦЕПД вважають найоптимальнішим утвердженням в Україні президентсько-парламентської форми державного правління, що і передбачено проектом Конституції, внесеним на розгляд парламенту. Водночас, на нашу думку, цей проект потребує уточнень та доповнень, які стосуються статей, що визначають організацію державної влади, а також деяких інших положень.

1. У проекті Конституції Президент України не визначений як глава виконавчої влади. Хоча за обсягом своїх повноважень та компетенції він її фактично очолює. Така прогалина у законодавстві призведе до певного політико-правового вакууму, знівелює політичну відповідальність Президента перед народом України, який його обрав. Не можна погодитися з тим аргументом, що виконавча влада — лише окрема функція певних державних органів. Система виконавчої влади держави передбачає чітку підпорядкованість та ієрархічність. Така система за своєю природою повинна мати главу, який несе політичну відповідальність за її діяльність.

2. У проекті Конституції має бути відображено правову норму, яка передбачала б, що Президент призначає склад Кабінету міністрів та глав місцевих державних адміністрацій лише за поданням Прем'єр-міністра.

3. Було б доцільно встановити автоматичну відставку Прем'єр-міністра і міністра України, відповідальних за виконання рішення, у разі їх відмови скріпити своїми підписами відповідні акти Президента.

4. У статті 73 проекту так і не визначено, за яким принципом провадяться вибори до Палати депутатів. На нашу думку, цілком слушно конституційне закріплення мажоритарно-пропорційного принципу обрання депутатів до цієї палати. Це сприяло б політичній структуризації суспільства, формуванню політичних партій та відповідало б намірам, закріпленим у Конституційному договорі.

5. Вважаємо за доцільне внести до проекту Конституції норму, яка передбачала б, що Президент України не має права вето щодо Закону про Державний бюджет України. Такий підхід відповідав би світовому конституційному досвіду.

6. Ураховуючи високий рівень корупції у державі, парламент повинен мати більше можливостей впливу на призначення керівників силових відомств. Генеральний прокурор має призначатися і звільнятися Сенатом за поданням Президента. Голова СБУ, міністр внутрішніх справ і міністр оборони — призначатися і звільнятися Президентом за погодженням з парламентом. Це значно посилило б політико-правову захищеність керівників цих інститутів, сприяло б запобіганню розвитку авторитарних тенденцій.

7. Пунктом 20 статті 105 проекту передбачається, що Президент України створює суди у встановленому законом порядку. Така правова норма може призвести до невиправданої залежності судової влади від окремої особи та до проявів авторитаризму. Вважаємо за доцільне ввести змішаний принцип призначення суддів Президентом України та Сенатом.

8. Проект Конституції слід доповнити правовими нормами, які визначали б вплив суспільства на формування державної політики. Доцільно закріпити право на проведення всеукраїнського референдуму щодо довір'я Президентові України, який призначається за рішенням парламенту або за народною ініціативою. Такий референдум не повинен провадитися в перший та останній рік строку його повноважень. Це посилило б політичну відповідальність Президента перед виборцями, сприяло б формуванню в Україні громадянського суспільства.

Ураховуючи, що Україна перебуває у перехідному стані, вважаємо за необхідне скоротити строк повноважень Президента з 5 до 4 років.

9. Статтею 10 проекту передбачено, що державною (офіційною) мовою України є українська. Статтею 15 проекту визначено державну символіку України. Підтримуючи авторів проекту, експерти Центру водночас вважають, що це значно ускладнить процес прийняття Конституції, призведе до гострих ідеологічних та політичних суперечок, до певного протистояння між Сходом та Заходом України. Враховуючи зазначене, на нашу думку, в проекті Конституції слід чіткіше визначити правовий статус російської мови, визнати її як офіційну на рівні регіонів з високою питомою вагою громадян України, які послуговуються російською мовою як рідною. Такий підхід дозволив би уникнути низки гострих кутів у конституційному процесі.

10. Цілком неприйнятною є концепція розділу X «Автономія Крим». Згідно з чинним законодавством, Україна виступає гарантом правового статусу Автономної Республіки Крим. Введення термінів «Статут», «Автономія Крим» замість «Конституція» та «Автономна Республіка Крим» призведе до гострих політичних суперечностей. Хоча фактично вирішальними є не назви, а обсяг повноважень та компетенції. Тим більше, що Верховна Рада України нещодавно затвердила у другому читанні Конституцію Автономної Республіки Крим (з окремими зауваженнями).

11. Статтю 32 проекту можна трактувати як фактичну заборону створення фракцій політичних партій у парламенті та в органах місцевого самоврядування. Необхідно точніше визначити, що створення партійних фракцій заборонено в органах державної виконавчої влади, судах, виконавчих органах місцевого самоврядування, в силових структурах і т. ін.

Водночас, на думку експертів УЦЕПД, зазначений проект Конституції враховує досягнення світової конституційної думки, заслуговує на підтримку і за умови усунення зазначених недоліків прийнята нова Конституція буде забезпечувати розбудову в Україні правової соціальної держави.

Реформа третьої влади

НИНІ активно обговорюється і в парламенті, і в суспільстві проект Конституції України. Про роботу над цим документом наша розмова з членом Конституційної комісії, головою Вищого арбітражного суду України кандидатом юридичних наук Дмитром ПРИТИКОЮ.

— Дмитро Микитович, підготовлений проект Конституції України — це наслідок компромісу, якого намагалися досягти члени комісії, сформованої з представників трьох гілок влади. Як далеко, на ваш погляд, вдалося так би мовити, відійти від певних корпоративних інтересів?

— Насамперед хочу зазначити, що у роботі над проектом Конституції членів комісії об'єднувала відповідальність за Конституцію України і відповідальність перед суспільством. Гадаю, насамперед нам вдалося вписати в розділі «Загальні принципи» положення, які спрямовано насамперед на відновлення національної самосвідомості народу України. Другий розділ — про права і свободи громадян. Хоча його зараз багато критикують, але все-таки його складено на засадах міжнародного права, а відсутність деяких декларативних прав, які є у чинній Конституції, не означає, що цей розділ поганий. Можливо потрібно його доопрацювання. Але як кажуть: «Краще — ворог доброму», удосконалювати можна до нескінченності.

— Багато питань у проекті Конституції викликають статті про прокуратуру. Її, зокрема, позбавлено функції загального нагляду. Чому?

— Бо прокуратура може стати четвертою, нікому не підконтрольною владою. Крім того, існують і відповідні вимоги Ради Європи до органів прокуратури. Ніде, в жодній державі світу, прокуратура не має таких функцій, як у нас.

— Чому розділ «правосуддя» не названо «судова влада»?

— Логіка побудови самого проекту Конституції, його структура не передбачає розмежування законодавчої, виконавчої влади, отже зупинилися на назві «правосуддя».

— Схарактеризуйте систему правосуддя в Україні, запропоновану проектом.

— Проект Конституції передбачає виконання правосуддя виключно судами. Делегування функцій іншим органам чи службовим особам не дозволяється. Позитивним моментом, якого раніше не було, зокрема, в загальних судах, є те, що судді обіймають свої посади безстроково, крім суддів, яких призначено на посади вперше.

Закріплюються і основні засади виконання правосуддя. Разом з тим, здається, що принцип фінансово-матеріальної залежності не знайшов належного відображення. Держава і сьогодні начебто забезпечує фінансування судів. Проте задовольняють лише 45% наших потреб у фінансуванні, не забезпечують належним чином гарантії, закріплені Законом «Про статус суддів», адже робота суддів — це не лише важка інтелектуальна праця, але й психологічно складний вид діяльності, який приховує багато спокус.

— Як слід розуміти вираз: «Вищим судовим органом є Верховний суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні суди»?

— Члени комісії дійшли висновку, що судова система має бути єдина. Найвищою судовою інстанцією буде Верховний суд, він також — найвища касаційна інстанція щодо вищих спеціалізованих судів. Розкрити структуру судової системи я спробую на прикладі арбітражних (майбутніх господарських) судів.

Перша інстанція — обласний суд, друга — апеляційний, третя — Вищий господарський суд. Господарські спори, як і раніше, розглядатимуть спеціалізовані суди, а не, як пропонувалося раніше, — суди загальної компетенції, у яких господарський суд — складова частина єдиної системи на правах колегії.

— З першим ступенем начебто все ясно. А от чим займатиметься апеляційний суд?

— Імовірно, буде створено 5 апеляційних судів. Їхня поява необхідна для того, щоб виключити розгляд справ і скарг в одному суді. Існуючий порядок розгляду скарг в одному суді викликає недовіру до суду суто психологічного порядку.

— А чим займатиметься Вищий господарський суд?

— Це вища касаційна інстанція, його рішення буде остаточним і оскарженню не підлягатиме. Він також узагальнюватиме судову практику, статистику, займатиметься питаннями підготовки і перепідготовки кадрів. Передбачається виконання й інших функцій, якими зараз займається Вищий арбітражний суд.

— А яка тоді роль Верховного суду України?

— Верховний суд України не розглядатиме конкретні справи з першої інстанції за деяким, незначним, винятком. Наприклад, господарські суди: Верховний суд виступатиме вищою касаційною інстанцією для рішень, які прийнято Вищим господарським судом, що в свою чергу виступатиме апеляційною інстанцією щодо апеляційного міжрегіонального суду, за умов розгляду справ з першої інстанції.

Перелік справ, які розглядають з першої інстанції апеляційним міжрегіональним судом, суворо обмежений (не більше 10).

Верховний суд України також розглядатиме колізії, які виникають у практиці застосування законодавства з конкретних спорів.

— Які ще спеціалізовані суди входитимуть до судової системи України, крім господарських?

— Кримінальний, цивільний, адміністративний і військовий.

— Я знаю, що ви прихильник збереження і розширення спеціалізованих судів. Чому?

— Тому що кожен суд повинен мати власне процесуальне законодавство, яке закріплює особливості судочинства з конкретних справ, мати, якщо хочете, свої традиції. Все це дозволить підвищити професіоналізм у такій важкій справі, як правосуддя.

Тож за туманними, на перший погляд, формулюваннями проекту Конституції стоїть струнка, ефективна судова система, для формування якої нам потрібно 5—10 років.

— Дякую за бесіду.

Розмову вів
Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Календар «ГУ»

Сині Троянди Поезії

ВИДАНА посмертно книга Володимира Підпалого називається «Сині троянди» (1979 р.). Він сам, як птахів із рук, одну за одною послав до людей п'ять збірок віршів. Найпримітніші «Тридцяте літо» (1967 р.), «В дорогу — за ластівками» (1968 р.), «Вишневий світ» (1970 р.). Він устиг виплекати свій неповторний Сад Творчості, а в ньому — невідквітні Сині Троянди Поезії. У тридцять сім років від роду раптово зник за вічною межею, ніби подався в дорогу за ластівками і не повернувся.

13 травня В. Підпалому виповнилося б 60 років, але доля розпорядилася, щоб він залишився молодим, як і його сповнена любові до життя, перейнята радістю і смутком поезія. Слова поета, звернені до рідної мови, нині, з відстані часу, постають зверненням до власної музи: «Моя заступнице й порадо, безсмертя суджено тобі, бо ти як мати в рідній хаті, як джерело із глибини, в голодні дні і в дні багаті, і на вогні, і на багатті, ти — від колиски до труни». Але з однією поправкою: поезія В. Підпалого ніколи не знатиме труни.

Перечитую написане автором «Синіх троянд» і знову переконуюсь: поет не вмирає, він продовжує жити у видихнутому ним на білий папір невмирущому Слові. Володимир Підпалий поспішав до людей, аби вони навчили його «мудрості отієї — завжди пам'ятати про душу». Тепер він повік серед людей із відкритою душею вчить їх любові до цього скороминущого білого світу: «Чим важче жити, тим більший потяг до життя». І, можливо, це його друге життя набагато щасливіше, аніж перше.

Найкраще з написаного Володимиром Підпалим вийшло у світ окремим томиком ще в 1982 році. В цих віршах б'ється гаряче серце поета, вгадується його знайомий голос. Тут постає багатовимірний контекст української історії, портрет часу, в якому жив поет, і його автопортрет: «І не біда, що біль і смуток серця почувається у вірші а чи слові: якщо життям прийдешнім серце б'ється, воно й болить з великої любові».

У листопаді 1973 року, за кілька днів до смерті, поет писав: «... земля ця ще моя, мої на ній криниці і сонце, що над нею, ще моє!..» Опубліковане за життя і все те, що прийшло до читачів пізніше, дає нам підстави твердити: і рідна земля, і криниці, і сонце над нами належать Володимиру Підпалому й сьогодні. Вони будуть належати йому й завтра, тому що увійшли в плоть і кров творчості, назавжди злилися з його самодостатнім поетичним словом.

Дуже кортить повністю навести тут один невеликий вірш, написаний 29 червня 1973 р., на болісній межі усвідомлення неминучого зникнення з цього нетривкого світу і віри в непроминальні цінності людського життя, немарне прожитого, міцно вкарбованого в життя Батьківщини:

Коли я умру, замість мене
залишаться діти
і турботи щоденні, нові
і старі,
коли я умру,
замість мене залишаться
квіти,
і степи України, й висока
вода на Дніпрі...
Коли я умру,
хай поплачуть, бо так
ведеться,
вип'ють чарку печалі
і знову до праці ідуть;
може, я не умер,
а спинилося втомлене
серце,
щоб в землі стать землею
і землю нарешті збагнуть...

Поет і за життя почував себе частиною рідної землі і говорив від її імені, утверджував її гідність і чесне ім'я. Через усю творчість В. Підпалого проходять мотиви «Слова о полку Ігоревім», фольклорні мотиви, вона, його творчість, осяяна іменами Спартака, Лесі Українки, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка. Про що б не писав поет, він припадав до вічних джерел, думав про безсмертя роду і народу, шукав сокровенні слова, щоб вирватися із зашореного, унормованого приписами і заборонами світу у царство вільного духу. Він немовби знав, що доля відпустила йому часу дуже мало: «Слово шукатиму ночі і дні у полі, у морі, на купині. Як до межі без нічого дійду — може, до слова ближче впаду». Він упав біля слова, але не впало його Слово. Він продовжився у слові.

У передмові Бориса Олійника до книжки В. Підпалого «Сині троянди» знаходимо авторитетне свідчення: «Сьогодні вже можна сказати, що в наш духовний набуток увійшли книги різних авторів, де скромно, петитом зазначено: «Редактор В. Підпалий». Ми, поети, вважали, що нам вельми пощастило, коли рукопис потрапляв йому на редагування, оскільки Володимир Підпалий над кожною чужою збіркою працював, як над своєю». Підтверджую це свідчення, тому що на вихідних даних моєї книжки «Третій перевал», випущеної 1972 року, також зазначено: «Редактор В. Підпалий».

Власне, на літо 1971 року, часу редагування цієї книжки, припадають мої часті зустрічі, розмови з цим талановитим поетом, чистим і безкомпромісним чоловіком. То був час, коли його «запрошували» на «профілактичні» бесіди в КДБ, давали негласні вказівки гальмувати публікації поета в періодиці й видавництвах. Тоді він як редактор паралельно працював над рукописами таких різних книжок, як «Цим живу» М. Упеника і «Княжа гора» Ліни Костенко, яка, на жаль, не вийшла у світ. Про першу він жартома казав, що її можна було б переназвати «З цього живу», а про другу говорив із захопленням, довірливо читав мені найбільш «крамольні» вірші, незважаючи на те, що тоді я працював у відділі культури ЦК КПУ. Ми добре розуміли один одного. Володя говорив і про свої проблеми, безпідставні звинувачення проти нього.

У чому ж полягала його «вина»? Він був занадто українським поетом і просто високопорядною людиною.

Петро ОСАДЧУК.

Фестивалі

Високий рейтинг української музики

Ще раз засвідчили «Музичні прем'єри сезону»

ДУМКА про те, що київські композитори, як, зрештою, і вся музична громадськість столиці, з особливим нетерпінням чекають на прихід весни, може комусь здатися не зовсім оригінальною і не гідною уваги. А втім, така дещо егоїстична зацікавленість музикантів-професіоналів стане зрозуміла, коли нагадати, що саме в квітні щороку в житті Київської організації Спілки композиторів України відбувається важлива мистецька подія — фестиваль «Музичні прем'єри сезону».

Цьогорічний, уже сьомий, фестиваль, який на цілий тиждень заволодів увагою й серцями численних шанувальників сучасної української (і не тільки!) музики, засвідчив незаперечну перемогу мистецтва над усіма фінансовими, економічними та іншими негараздами, що настирливим лейтмотивом супроводжують наше повсякдення.

4 симфонічні, 5 хорових, 10 камерних і навіть один концерт духової музики — досі такими «перенасиченими» не були жодні програми «Прем'єр». Одне слово, було задіяно найкращі виконавські сили нашої країни. Та головне, що надало цьому святу музики неповторного звучання — це гасло свободи, що стало принципом відбору творів. Мабуть, уперше за всю історію існування Спілки композиторам надали унікальну можливість самим вирішувати, який твір винести на суд слухачів. І тут уже критерієм стала міра талановитості кожного, здатність до об'єктивної самооцінки, власні мистецькі смаки й уподобання. Саме тому й прозвучало під час концертів фестивалю так багато творів — хороших і різних.

«Стильові перепади» у концертних програмах були настільки контрасні, часом інтригуючі (передусім своїми назвами), що навіть перед професіоналами-музикознавцями поставала дилема — чому віддати перевагу (адже всі концерти просто фізично неможливо було відвідати)? Острозьким наспівам XVI століття в обробці О. Козаренка в майстерній інтерпретації В. Степурка з його камерним ансамблем «Святколо» чи одноактній хоровій опері «Золотослов» Л. Дичко у виконанні славнозвісних хорів «Хрещатик» та «Орейя»? Чи відвідати концерт до 100-річчя від дня народження українських класиків XX століття Михайла Вериківського та Віктора Косенка? Або відкрити для себе «раннього» В. Сільвестрова та музику молодих Тараса Яценка та Івана Тараненка з їх творами під загадковими назвами «Adieux» та «A prima vista»? Чи спробувати зосередитися на сучасному українському модерні («Погано темперовані пісні» С. Луньова, «Самюелю Беккету» для німого читця та контрабаса С. Зажитька та інші)? Або відпочити душею на симфонічному концерті творів наших корифеїв — Якова Цегляра, Олександра Білаша, Ніни Андріївської?

Звичайно, у цьому калейдоскопі постфестивальних вражень вирінають найяскравіші події, які і визначали обличчя (чи багатоликість?) цьогорічних «Прем'єр». Це, передусім, концерти хорової музики, один з яких відбувся в Київському будинку вчителя. Майстерність і високий професіоналізм виконавців, максимальна творча самовіддача диригентів і солістів (Василь Сліпак і Микола Гобдич) — жіночих хорів Педагогічного університету під орудою Людмили Байди та Київського музичного училища (керівник Галина Горбатенко), хору Київського інституту культури (диригент Дмитро Радик) у натхненному виконанні «Українського реквієму» Ю. Шамо, «Отче наш» М. Степаненка, «Павани у місячних тонах» В. Степурка, «Сугревушки» В. Полевої ще раз довели пріоритет позиції сучасної української хорової музики і високого рейтингу хорового виконавства.

Приємним сюрпризом для киян стала поява на фестивалі блискучого німецького піаніста з Німеччини Моріца Еггерта, який викликав своїм минулорічним виступом справжній фурор. Цього разу Моріц Еггерт запропонував київській публіці симфонічний твір для струнного оркестру «Adagio» у тонкому й, як завжди, майстерному прочитанні досвідченого знавця сучасної музики диригента Володимира Рунчака. Композиторська «іпостась» М. Еггерта виявилась гідною його таланту.

Широко й різнопланово була представлена фортепіанна музика київських композиторів М. Степаненка, Б. Фільц, Л. Колодуба, В. Клина, яка прозвучала в інтелігентному, вишуканому виконанні заслуженого артиста України Юрія Кота та інших музикантів.

Достойним творчим «резюме» «Прем'єр» став заключний концерт фестивалю, який відбувся в Будинку органної та камерної музики. У сузір'ї чудових виконавців Ольги Дмитренко (орган), Людмили Войнаровської (сопрано), Дмитра Гаврильця (альт), Юрія Василевича (тенор-саксофон), Олексія Старченка (труба) та інших прозвучали справжні шедеври органної музики: симфонія Є. Льонка, поема Жанни Колодуб, мікросоната Г. Ляшенка, «Осіння музика» Ганни Гаврилець, соната Володимира Загорцева та монументальна композиція Ігоря Щербакова «Agnys Dei».

Музика, яку ми почули на фестивалі, засвідчує високий дух і творчий потенціал київських композиторів, і, як на мене, українській музиці немає потреби вишукувати своє місце в загальноєвропейському музичному «контексті» — її місце вже давно окреслене високими мистецькими критеріями європейського гатунку.

Наталія СЕМЕНЕНКО,
кандидат мистецтвознавства.

На фото: композитор і піаніст з Німеччини Моріц Еггерт.

Юридична консультація

Є підстави

За медичним висновком, я не можу проживати в одній кімнаті з членами своєї сім'ї. Моя сім'я складається з п'яти осіб: я, дружина, дочка з двома дітьми (син 16 років, дочка 4 років). Мешкаємо в трикімнатній квартирі загальною площею 60 кв. м., а житлова площа — 39,3 кв. м. Звернувся у виконком, щоб стати на квартирний облік, але мені відмовили, мотивуючи тим, що наша квартира відповідає нормам житлового забезпечення. Роз'ясніть це, будь ласка.

Микола КОВАЛЬ.

Хмельницька область.

Поставити вас або членів вашої сім'ї на квартирний облік можна з декількох підстав. По-перше, згідно зі ст. 45 ЖК України на підставі медичного висновку з діагнозом відповідних хронічних захворювань (перелік їх затверджено Міністерством охорони здоров'я України), ви маєте право на першочергове отримання житлового приміщення. Другою підставою буде необхідність забезпечення окремого проживання осіб різної статі, які старші 9 років (крім подружжя). По-третє, санітарна норма житлової площі на одну особу встановлюється в регіонах України окремо. Наприклад, для постановки на облік в Києві встановлена норма не менш як 7,5 кв. м. Тому ваше помешкання може не відповідати нормам житлового забезпечення, встановленим у вашому регіоні, і в цьому випадку ви також маєте право на покращення житлових умов.

Втратила пільги

Я проживала у зоні посиленого радіоекологічного контролю, яку було віднесено до 4 категорії. За умов переїзду на постійне місце проживання в іншу місцевість, що не має такого статусу, чи поширюються на мене й надалі ці пільги?

Ірина ВЛАСКОВЦЕВА.

Київ.

Як передбачено ч. 3 ст. 23 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», пільги надаються лише на час постійного проживання або постійної роботи у зоні посиленого радіоекологічного контролю, крім звільнення від плати за землю.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Вітчизняний стиль

КОРОВУ ДОЇТИ ТРЕБА ВМІТИ

***В** АТ «БРАЦЛАВ» не знають, що таке залишитися без платні. І конвеєр тут не зупиняли ні на хвилину. Навіть за нинішніх складних умов зафіксовано збільшення виробництва продукції. Доїльні установки всіх типів і модифікацій, а це основний вид продукції, раніше, як правило, завозили з Росії, частково — з Польщі.*

—Нині ми виготовляємо все, що пов'язано з молоком, — каже генеральний директор АТ Микола Михайленко. — Крім згаданих доїльних установок, а також індивідуальних, що мають назву «Брацлавчанка», освоїли випуск молокопроводів, приладів для охолодження та очищення молока — всього близько п'ятдесяти найменувань...»

«Брацлавчанку» чомусь найбільше облюбували на африканському континенті. Туніс, приміром, уклав угоду на придбання такого виду продукції на суму 40 тисяч доларів. Сталося це після того, як тунісці примітили «Брацлавчанку» на одній з міжнародних виставок. У головний селекційний центр нашої держави, що розташований у Переяславі-Хмельницькому, вироби з Брацлава потрапили інакше. Тут все мало бути за вищими світовими стандартами, тому й встановлювали обладнання трьох світових фірм. «А ви все-таки спробуйте скористатись і нашою продукцією», — запропонував головний інженер АТ «Брацлав» В. Ступак. Врешті-решт одній брацлавській установці знайшлося місце. Через деякий час з Переяслава-Хмельницького надійшло замовлення — поставити ще шість аналогічних видів обладнання. До слова, всі дослідні господарства Академії аграрних наук також переходять на вітчизняні доїльні установки, а у нас їх виробляє тільки АТ «Брацлав».

Вінницьке науково-виробниче об'єднання «Еліта» перш ніж придбати молокопроводи вирішило провести експеримент на базі сільгосппідприємства села Немерчі Мурованокуриловецького району. З'ясувалося, що використання цього обладнання дало можливість підвищити надій молока на 0,9 літра, а головне поліпшити його жирність — на 0,33 відсотка.

—Невже молокопровід впливає на продуктивність?

—Звісно, — відповідає М. Михайленко. — Там, де діють наші молокопроводи, зменшується захворювання тварин на таку поширену хворобу, як мастит. До речі, у нашого колективу є правила — випускати таку техніку, яка зберігала б здоров'я тварин і давала якісне молоко. У даний час на випробуванні знаходиться новинка — доїльний зал. Попередні результати обнадійливі: молоко виходить такої якості, що його можна одразу завозити в магазини. Навіть завжди прискіпливі спеціалісти санепідемстанції були здивовані: «Ми готові дати дозвіл на реалізацію такої продукції без додаткової пастеризації».

Над розробкою новинки, якою вже зацікавилися румуни, працювали спеціалісти місцевого КБ. Після того, як держава відмовилася фінансувати КБ, постало питання: що робити далі? За пропозиції директора розширили штат конструкторів, а саме бюро взяли на фінансування за рахунок власних коштів.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

У номер

● *Запоріжжя*

Козаки йдуть...

На Великій раді козаків 12 областей України і Криму, яка збиралася в Запоріжжі, утворено Військо запорозьке — Спілку козаків України. На Козацькому колі на славному острові Хортиця головним отаманом новітньої суспільно корисної позапартійної організації козаків обрано Олександра Панченка, отамана Війська запорозького низового.

Як він заявив «Голосу України», «нове утворення за своєю структурою не буде схожим на українське козацтво на чолі з Володимиром Мулявою».

Члени новоутвореної організації вирішили розпочати роботу з налагодження горизонтальних зв'язків поміж козацькими осередками.

● *Донецьк*

Поставлять на ноги

Дві новинки вперше винайдено і застосовано в Макіївському центрі реабілітації хворих зі спинномозковою травмою і дитячим церебральним паралічем. Це милиці-ходунки і декомпресійний костюм, які прискорюють лікування і сприяють одержанню стійкіших результатів. Аналогів цим апаратам немає в жодному медичному закладі України. Незабаром буде налагоджено їхнє серійне виготовлення. За п'ять років свого існування центр поставив на ноги понад 10 тисяч пацієнтів.

● *Кіровоград*

Подарунок автомобілю

Завершують пусконалагоджувальні роботи на новій технологічній лінії, яка виготовлятиме поршні для дизелів Прославського моторобудівного заводу на Олександрійському авторемонтному заводі. Такі мотори, як відомо, встановлено на багатьох важковагових автомобілях та інших механізмах, а от із запчастинами для них проблема. Її й задумали подолати олександрійські авторемонтники, які спільно з харківськими спеціалістами вирішили налагодити у себе, зокрема, випуск поршнів.

● *Чернівці*

Екзамен для вчителя

Тут відбувся заключний тур всеукраїнського конкурсу «Учитель року» з географії. Пальму першості виборювали педагоги з різних областей, які зуміли потрапити до фіналу.

Конкурс мав практичне спрямування. Фіналісти давали відкриті уроки з географії в багатьох чернівецьких школах. Потім вони здійснили мандрівку в Карпати, де провели екологічну акцію, побували в школах Вижницького району, пошанували пам'ять видатного українського співака Назарія Яремчука, який, до речі, був географом за фахом.

Кращим учителем-географом України стала Галина Карп'юк з Київщини.

Новинка

Тріснув асфальт — не біда

На вулицях Києва нещодавно з'явилась нова машина, яка з вражаючою швидкістю знімає із зіпсованого дорожнього покриття тріснутий шар асфальту і в роздрібленому вигляді навантажує його на автосамоскид. Це — так звана машина холодного фрезування фірми «Віртген» (Німеччина). Там, де вона пройшла, полотно дороги відразу готове для укладання нового покриття, а вилучений асфальт можна вдруге пустити в переробку. Продуктивність її — 600 кубометрів на годину, а швидкість така, що, як кажуть механіки, тільки встигай подавати самоскид.

Нещодавно міністр Кабміну України Валерій Пустовойтенко урочисто передав місту Києву в особі мера Леоніда Косаківського перші дві такі машини. Згодом планувано у співробітництві з «Віртгеном» налагодити випуск таких машин на наших підприємствах.

На знімку: нова машина в дії.

Фото Анатолія ПІДДУБНОГО (Укрінформ).

Автозаправку спорудили... вчені

Полтавське науково-виробниче підприємство «Нафтогазтехнологія» спорудило своїм коштом у Котельві газозаправну станцію для автомобілів і передало її в користування мешканцям району. До речі, це єдина в Україні ГЗС, де діє безкомпресорна подача газу. Очолюване академіком Іваном Зазекалом НВП об'єднує понад 100 учених і спеціалістів, які розробляють і впроваджують у виробництво нові технології додаткового збільшення видобутку газу і конденсату. Не одержуючи жодних бюджетних асигнувань, колектив самотужки заробляє кошти і на зарплату, і на розвиток матеріально-технічної бази, тим самим — наука служить виробництву.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Спорт

Лист капітана

Футбол як найулюбленіший вид спорту мільйонів співвітчизників завжди в Україні поціновуватиметься і матиме державну підтримку. Його вплив як одна з форм народної дипломатії незаперечний і у відносинах між країнами, особливо коли це стосується сусідів. Такий міг би стати і турнір, який відбудеться у Києві на рівні збірних парламентів України, Росії, Білорусі, Молдови. Тому дивують певні намагання політизувати цей захід, пов'язуючи його з президентськими виборами в Росії, з надіями на «новий Союз». Позиція частини депутатів-футболістів щодо статусу Севастополя, Криму, Біловезької угоди, конституційного процесу в Україні суперечить національній безпеці й інтересам України. Не менш дивне і те, що жеребкування завдяки провінційному, без державної гідності, мисленню окремих народних депутатів, відбувалося в посольстві Росії, хоча організатор — Україна.

Виступаючи завжди за добрі стосунки з нашими сусідами у найрізноманітніших сферах, з надією зіграти свої кращі ігри з політиками, на цей раз вважаю особисту участь у футбольному турнірі некоректною.

Георгій ФІЛІПЧУК,
народний депутат України,
капітан парламентської футбольної команди України.

У «Кубка Антея» європейський паспорт

На 32-й міжнародний юнацький турнір з тенісу «Кубок Антея», що традиційно відбувався у Києві, прибуло 300 спортсменів. 12—16-річні тенісисти представляли спортивні клуби країн СНД, Прибалтики, Югославії, Польщі та Греції (усього — 11 держав). Прикметно, що змагання, які проводили у ювілейний рік засновника клубу «Антей» видатного авіаконструктора Олега Антонова (йому виповнилося б 90), став для хлопчиків і дівчаток справжнім спортивним сюрпризом. Уперше змагання з тенісу в Києві проходили під егідою Європейської тенісної асоціації. І хоча цього року очка, набрані переможцями, ще не є заліковими для європейських турнірів (за правилом, перші змагання пробні), та вже з наступного — призери «Кубка Антея», так само як раніше донецького «Шахтаря», отримують право на європейські класифікаційні очка.

Щоб досягти офіційного європейського статусу, організаторам змагань довелося чимало попрацювати. Як пригадує директор турніру Арсен Калантар, «приходили о 6 ранку і йшли о 12 ночі». Адже під час підготовки до таких змагань дрібниць немає, важливо все: від оформлення документів англійською до виделок та ложок. Допомагали

й батьки юних спортсменів, і головний опікун клубу — АНТК імені Антонова, і особливо багато — знаменита спортивна сім'я Медведєвих. Зате в день відкриття турніру були на висоті: «Антей» виглядав напрочуд яскраво й святково! Корти були розкішні. Кафе, обладнані відомою фірмою «Кока-Кола» і встановлені на спортивних майданчиках щити з назвами спонсорів, серед яких авіатранспортна компанія «Хосеба», завершували картину, схожу на турніри в Англії, Франції та Німеччині. Переможці, здебільшого спортсмени України і Білорусії, отримали від спонсорів чудові призи: японські магнітофони, фотоапарати, ракетки.

У всьому світі теніс вважається елітарним і, як обгрунтовано зазначають західні журналісти, це передусім великий бізнес. В Європі та Америці багаті люди вкладають чималі гроші у виступи відомих тенісистів, отримуючи в результаті солідний прибуток. А щодо України, то тут знак рівності між спортом і бізнесом поки що ставити рано. В тому самому «Антеї», що дав путівку у великий спорт багатьом нині знаменитим спортсменам, діти працівників АНТК займаються тенісом безплатно, для решти плата дуже невелика, що аж ніяк не відбиває витрати на утримання клубу. Розвиток тенісу, як і інших видів спорту, сьогодні багато в чому залежить від підтримки меценатів, спонсорів. На щастя, їх, людей, які розуміють політичне значення спортивної слави України, стає дедалі більше. Нести цю славу далі у світ юним. Серед них наш земляк, переможець «Кубка Антея»-96, 15-річний Женя Бондарчук.

Тетяна АРЦИШЕВСЬКА,
журналіст.

Фото Миколи ЛИЗОГУБЕНКА.

Наказ тижня

У Федї дичину тепер не купиш

Про нові правила торгівлі на ринках

Приватним особам заборонено продавати алкогольні напої й тютюнові вироби. Торгівлю продукцією тваринного і рослинного походження дозволено тільки після попередньої експертизи в лабораторії на ринку і надання відповідного документа з оцінки якості продукції. Для реалізації тропічних фруктів та овочів, які надходять за імпортом, потрібні документи на підтвердження джерела їх придбання і сертифікат якості.

Уже ці уривки з наказу Міністерства зовнішніх зв'язків і торгівлі про правила торгівлі на ринку свідчать про те, наскільки серйозні заходи в ньому передбачено. Чим це викликано? Що має на меті наказ? Відповісти на ці та інші запитання ми попросили міністра зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі Сергія ОСИКУ.

— Як бачимо, наказ вводить заборони і обмеження на продаж певних видів продукції, і вже це свідчить: причина у неблагополучній ситуації, що склалася нині на багатьох наших ринках. Спричинена вона і втратою монополії держави на виробництво ряду товарів, і їх безконтрольним продажем приватними особами і комерційними структурами. В результаті ми дедалі частіше маємо факти масового отруєння людей, а то й летальні наслідки. В одному випадку це спричиняє купівля на ринку несвіжих м'ясних і рибних продуктів, в іншому — придбання тут горілки й вина. Не слід забувати і про постійні прояви негативних наслідків Чорнобильської трагедії. Продаж недобросовісними особами продукції, завезеної з забороненої зони, також негативно впливає на здоров'я споживачів. Серйозно непокоять нас і масштаби, що їх набула така комерція. Неякісних продуктів продають стільки, що Українське товариство захисту споживачів без особливих труднощів влаштувало з них виставку, на якій було представлено досить широкий асортимент. А виставка — то лише видима частина айсберга.

— Назвіть, прошу, продукти, заборонені до продажу на ринках.

— До них належать солоні й мариновані гриби, консервація домашнього приготування (овочі, м'ясо, риба, ікра), м'ясні й рибні кулінарні вироби та напівфабрикати, м'ясо диких пернатих і тварин. Заборонено реалізацію дикорослих рослин, риби, занесеної до «Червоної книги», польових квітів, лікарських рослин, зернових і круп'яних культур, продуктів, забруднених насінням бур'янів. Приватні особи не мають права продавати хліб і хлібобулочні вироби. З повним переліком таких продуктів можна ознайомитись на ринках.

— Сергію Григоровичу, чи не надто покладається міністерство на ефективність заборон? Згадане вами товариство захисту споживачів покарало торік кілька тисяч порушників правил торгівлі. І що з того? Хіба їх поменшало?

— Заборони стосуються тільки продуктів, які шкодять здоров'ю людей. Та, звичайно, самими лише переслідуваннями ситуацію не поліпшимо. Стихійним ринкам потрібна альтернатива. Треба, щоб споживачі мали вибір. У такому випадку вони самі, без контролерів і міліції, наведуть порядок. Причому зроблять це просто: ігноруючи недобросовісних продавців. Хто може й повинен стати їхнім конкурентом? Підприємства торгівлі всіх форм власності: приватної, кооперативної, акціонерної, муніципальної і, звичайно, а може, передусім, державної. Наше лихо в тому, що нам притаманно кидатися з однієї крайності в іншу. Ще зовсім недавно ми вважали держторгівлю мало не єдино законною. Тепер зробили постулатом торгівлю приватну. Але ж потенціал у держмагазинів величезний. Та й проконтролювати їх набагато легше, ніж «челноків» і коробейників.

— А чи посильне то завдання: поставити на ноги магазини держторгівлі? Багато які з них закриті або змінили профіль. Інші здають торгові площі в оренду. Та й не дивина: оборотних коштів не вистачає, встановити прямі зв'язки з виробниками продукції можливості немає...

— Але таку можливість мають оптові ринки. Маючи гроші, вони купують на заводах і фабриках широкий асортимент продуктів: м'ясо, рибу, консерви, борошно, олію, консервацію, кондитерські вироби, алкогольні напої і тютюнові вироби, чай, каву тощо. А потім в потрібній кількості в будь-який час реалізують їх магазинам. Для останніх це дуже зручно: різко зростає товарооборот, гарантовано високу якість продукції — вона має відповідні сертифікати. Причому все це цілком реальне. Про це свідчить досвід київського лівобережного ринку «Еланда». Вже нині він постачає продуктами всі лівобережні магазини Києва. При цьому доставляє їх на замовлення власним транспортом. До того ж почали виготовляти товари на своїх площах. Скажімо, вельми популярний чай «Англійський клуб». І це тоді, коли понад 300 оптових баз в Україні втратили свої

функції, перетворилися на склади для зберігання товарів імпортного виробництва або здаються в суборенду для цілей, далеких від торгівлі.

Якщо використаємо їх за призначенням, якщо на місцях буде реалізовано недавно виданий нашим міністерством наказ про торгівлю товарами у кредит, це істотно підвищить купівельну спроможність наших громадян, поліпшить їх нелегке матеріальне становище. У цьому ми вбачаємо головну мету виданих наказів.

Розмовляв
Євген КРАСНОВСЬКИЙ.
Фото Сергія БУКОВСЬКОГО.

ДАЕШЬ НАДЕЖНОЕ ОСВЕЩЕНИЕ В ЛЮБОЕ РАБОЧЕЕ ПОМЕЩЕНИЕ!

Светильники
- промышленные
- люминесцентные
- уличные
- прожекторы

Лампы

Ассоциация "СВЕТОТЕХНИКА" фирма "СВИТОЧ"

Киев: тел./факс (044) 268-21-18
(044) 269-40-85
Львов: (0322) 76-55-65

БЕЗКОШТОВНЕ ПІДКЛЮЧЕННЯ
З 15 ПО 31 ТРАВНЯ

Всеукраїнський Акціонерний банк
VABANK БАНК

Запрошує акціонерів на Загальні збори, які відбудуться 28 червня 1996 р. о 16 годині в м.Києві, в конференц-залі ВАБанку, вул.Зоологічна, 5.
На порядку денному затвердження результатів десятої емісії та про одинадцяту емісію акцій ВАБанку.

Довідки тел. 219-3166

Триває передплата на «Вісник Національного банку України».

☒ У кожному номері журналу друкуються нормативні акти, постанови та інші документи НБУ.

☒ З квітня редакція випускає додаток до журналу — «Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності».

☒ Видання НБУ розповсюджуються лише за передплатою. Передплата в усіх поштових відділеннях без обмежень.

☒ Індекс у каталозі періодичних видань України — 74132.

☒ Телефон для довідок — 462-53-48.

ВАТ «Укренергопром»

повідомляє про проведення перших загальних зборів акціонерів, які відбудуться 9 липня 1996 року за адресою: Київ, вул. Солом'янська, 5.

Початок зборів о 14 годині.

Реєстрація учасників: з 9 години до 13 години.

Порядок денний:

1. Звіт про фінансово-господарську діяльність, затвердження підсумків діяльності за 1995 р. та завдання на 1996 р.
2. Розгляд та затвердження звіту ревізійної комісії ВАТ.
3. Затвердження Статуту ВАТ.
4. Вибори органів управління ВАТ.
5. Різне.

Для участі у зборах акціонерів необхідно мати при собі:

документ, який засвідчує особу учасника;
виписку з реєстру акціонерів;
довіреність на право голосування уповноваженій особі.

Акціонерам, котрі не встигли зареєструватися у зазначений час, картки для голосування видаватися не будуть.

Довідки за телефоном 276-81-12.

АО «Рубежанка»

предлагает по любой форме оплаты:

- ✦ колготы женские х/б + эл. по цене 330 тыс. крб;
- ✦ колготы женские эл. — 95 тыс. крб.;
- ✦ носки мужские п/ш — 150 тыс. крб.;
- ✦ носки детские пан + эл., п/ш 1 эл. разм. 18, 20, 22 по цене 105 — 115 тыс. крб.
- ✦ Возможен бартер на хлопчатобумажную гребенную пряжу номер 85/2, 65/2, эластик 100/1, 100/2, крашеный эластик 100/2, латексную нить диаметром 0,3.

Справки по тел./факс (06453) 733-43, 723-81.

ТЕКСТИЛЬНАЯ КОМПАНИЯ **RATEX**

ПРОДАЕТ:

МЕШКИ ЛЬНЯНЫЕ на 50 кг. (для муки) или меняет на МУКУ В/С сахар, дизельное топливо

Гибкая система скидок.

Тел: (044) 296-3598, 295-6121
Факс: (044) 295-9591

Інститут законодавства Верховної Ради України повідомляє про вихід у світ 2-го тому збірника «Закони України», в якому вміщено законодавчі акти з червня 1991 р. по грудень 1991 р., в тому числі арбітражний, процесуальний та митний кодекси України.

Ціна 2-го тому 1 млн. 900 тис. карбованців.

Для юридичних осіб оплата за безготівковим рахунком (не менш як 5 примірників) з повідомленням своєї адреси і телефонів. Для фізичних осіб оплата через ощадний банк.

Книги видаються за адресою: 252019, Київ, вул. Шовковична, 4, Інститут законодавства Верховної Ради України.

П/р 141571 ОПЕРУ НБУ Києва, МФО 300001, код 22907278.
Інститут не висилає книги поштою.
Телефони: 291-66-49, 291-75-85, 229-83-48 (факс).

Утеряное свидетельство аудиторской фирмы «Авис-аудит» № 24258989, выданное РГА Печерского района г. Киева 23.02.96 г., считать недействительным.

К сведению общественности

Акционерное общество «Сапфир-прибор» обратилось в Национальную комиссию по вопросам регулирования электроэнергетики Украины с просьбой о выдаче лицензии на осуществление предпринимательской деятельности, связанной с оптовой поставкой электрической энергии и поставкой электроэнергии по регулируемому и нерегулируемому тарифам на территории Украины.

Организация реализует со склада в Днепропетровске

Автошины

для сельскохозяйственного и грузового транспорта;
моющие средства для молочного оборудования,
хлористый кальций.

Тел.: (0562) 78-69-83, 78-69-08, 42-23-16.

Арбитражный суд Одесской области 21.03.96 г. возбудил дело № 6/63Б о признании банкротом малого предприятия «Леспри», расположенного по адресу: 270000, г. Одесса, ул. Бочарова, 19, кв. 1, р/с 001467621 в Ильичевском отделении АК ПИБ г. Одессы, МФО 328395. Кредиторам, а также возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями к должнику в месячный срок с момента публикации по адресу: 270032, г. Одесса, пр. Шевченко, 4, Арбитражный суд Одесской области.

Арбитражным судом Луганской области рассматривается дело № 47/11б о признании банкротом Лутугинского отдела рабочего снабжения ПО «Луганскуголь». Юридический адрес: 349060, г. Лутугино, кв. 40 лет Победы, 1, расчетный счет № 205243 в Лутугинском отделении АК Проминвестбанка, МФО 304494.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Арбитражным судом Луганской области рассматривается дело № 14/9 о признании банкротом торгово-производственной фирмы «Топаз». Юридический адрес: 349060, Луганская область, Лутугинский район, п. Георгиевка, ул. Ленина, 1-А, расчетный счет № 609755 в Лутугинском отделении АК Проминвестбанка, МФО 304494.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

По заявлению отделения АК АПБ «Украина» гор. Лутугино Арбитражный суд Луганской области (348000, г. Луганск, пл. Героев ВОВ, 3-А возбудил дело № 55/11 о банкротстве малого частного предприятия «Гуцулочка» (Луганская область, 349060, гор. Лутугино, ул. Ленина, 118, расчетный счет № 000468531 в отделении АК АПБ «Украина» гор. Лутугино, МФО 304267.

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражным судом Харьковской области (г. Харьков, 310002, ул. Сумская, 64) возбуждено дело № 2298/5-52 о признании банкротом ПКФ «Сириус—31»), юридический адрес: г. Харьков, ул. Салтовское шоссе, 139, кв.132, р/с 200468620 в КБ «Базис».

Арбитражным судом Харьковской области (г. Харьков, 310002, ул. Сумская, 64) возбуждено дело № 1733/5-52 о признании банкротом ЧФ «Макзи»), юридический адрес: г. Харьков, ул. Г. Труда, 37-д, кв.16, р/с 4468643 в КБ «Проминь».

Арбитражный суд Кировоградской области рассматривает дело № 149/3 о признании банкротом шахты «Новомиргородская» ПО «Александрияуголь».

Юридический адрес: 317410, г. Новомиргород Кировоградской области, р/счет 000221003 в АПБ г. Новомиргорода.

По имущественным требованиям кредиторы могут обращаться в Кировоградский арбитражный суд по адресу: 316050, г. Кировоград, ул. Луначарского, 29.

Арбитражным судом Харьковской области (г. Харьков, 310002, ул. Сумская, 64) возбуждено дело № 1731/5-52 о признании банкротом ООО «ФБСК»), юридический адрес: г. Харьков, ул. Муравьева, 10, р/с 400467651 в АКИБ «Уксиббанке».

«Не треба нам Вашої політики, пишіть новели»

До 125-річчя Василя Стефаника

НЕЛЕГКО віднайти зв'язок між стилем Стефаника і його поглядом на світ, у якому він різьбив свої слова. Чули ми вже з приводу його оповідань про імпресіонізм, експресіонізм та інші модні терміни. Є вже й такі критики, що зробили з нього бойового «енергетиста», інші — співця жертв капіталістичної експлуатації. На кожний випадок — і націоналісти, й комуністи пробували підлити його нариси тою підливою, якою найкраще розмазувати програмові статті: бойовим динамізмом.

М. Рудницький.

Василь Стефаник (1871—1936) належить до тих діячів нашої культури, знайомлячись з творчістю яких не можна не зловити себе на думці: «Коли ми зрозуміємо, що духовні й матеріальні багатства України дозволяють нам і пишатися своїм народом, і впевнено дивитися в його майбутнє?». Стефаникові новели перекладено на основні європейські мови. Його творче життя співпало в часові з роками розквіту цього жанру у світовій літературі. Тоді вже завершив своє життя Г. Мопассан, у зеніті слави були О'Генрі та А. Чехов. Василь Стефаник сміливо відкинув етнографізм, екзотику, орнаменталістику, нудну описовість (характерні риси провінційної літератури) й став на шлях пошуку нових зображувальних засобів літератури, заснованих на психологізмі та інтелектуалізмі.

Шістдесят років минуло від дня смерті Майстра, але досі пишемо про «картини трагедії селянського життя» та «долю галицького селянства» —нібито лише вони визначають творче обличчя «поета мужицької розпуки, селянського Бетховена, співця Гуцульщини, борця проти соціального гніту»...

Зарубіжні дослідники історії літератури кажуть нам: «Маєте прозаїка світового масштабу!», а ми вперто прагнемо вбгати його у вузькі регіональні рамки, тримати на видноколі політичної боротьби, активним учасником якої, мовляв, був Василь Стефаник.

Бо живемо за інерцією, боячись нової думки й сучасних оцінок. «Пишіть новели!» — закликав молодшого колегу Михайло Коцюбинський, рядок якого винесено в заголовок цих коротких нотаток. «Я прочитав його оповідання — і те, що я прочитав, було для мене свідченням величезного таланту. Вихований на європейському письменстві, я був просто зчудований відкриттям. Знайомство з Стефаником — одна з найсвітліших сторінок у моїх спогадах», — писав 1926 року видатний польський письменник С. Пшибишевський. Краків, де майбутній новеліст студіював медицину, відкрив В. Стефаникові інтелектуальну Європу. Невипадково його творчість порівнюють з творчістю Ф. Кафки, В. Гогена, Е. Мунка, О. Родена, Г. Тракля — митців різних країн та напрямів. І це зрозуміло, краківський період В. Стефаника — це золотий час польської літератури (1905 року її представник Г. Сенкевич став Нобелівським лауреатом).

На відміну від Івана Франка Василь Стефаник зробив рішучий вибір між естетикою та політикою, обравши першу. Десять років депутатства письменника у Відні — це десятиріччя творчого мовчання. Саме відданість літературі, незважаючи на те, що писав видатний новеліст на покутському діалекті, дозволила йому виконати власний заповіт — дати Україні велику, справжню літературу.

Віталій АБЛІЦОВ.

З телетайпа

Живіть довго: медицина не проти

Довгожителька з селища Нова Водолага Євдокія Даниленко — родоначальниця унікальної династії: її чотирнадцять дітей, онуків і правнуків стали медиками. А зібрало всіх разом сімейне свято — 90-річчя прабабусі.

Росла Євдокія сиротою: батько і мати померли від тифу. Горювала з чоловіком Петром на Соловецьких островах: у 33-му вислали як ворогів народу. Проте подарувала життя чотирьом дочкам і двом синам. Професію лікаря серед них обрали троє — син Володимир, дочки Ольга та Валентина. Серед онуків Євдокії Даниленко є навіть кандидат медичних наук, серед правнуків — студент-медик. Сама Євдокія Арсентіївна, повернувшись з Соловецьких островів, працювала дояркою у місцевому радгоспі.

Харківська область.

Я вам не скажу за всю Одесу...

— Новий Чорнобиль, який загрожує ще більшим спустошенням, — так висловився з приводу поширення СНІДу в портовій Одесі Стівен Браун, представник ООН в Україні. — Кількість інфікованих досягла 500 випадків щомісяця, — зазначив він. — Якщо до 1994 року в області було зареєстровано 65 випадків, то зараз їх майже 2000. Одеса може стати містом, де СНІД поширюється швидше, ніж у будь-якому іншому місті як Східної, так і Західної Європи.

Ситуація з ВІЛ/СНІДу в Україні продовжує погіршуватися. Кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД становить 4050 осіб. Найбільше зареєстровано в Одеській, Миколаївській, Донецькій, Луганській областях, Криму та столиці. За кількістю інфікованих наркоманів Україна посіла перше місце серед країн СНД та Балтії. Якщо взяти до уваги, що наркоманів у нас щонайменше 500 тисяч осіб і кожен з них під загрозою інфекції, то Україну може спіткати національна катастрофа.

Платите за воду — платіть і за мікроб

Три роки поспіль у Сваляві реєструють випадки черевного тифу. Зараження відбувається, головно, через воду. Ще минулого року було встановлено: кожна десята проба води в Закарпатті має відхилення від норми, а води централізованого постачання — кожна третя.

А тим часом ст.18 Закону «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» зобов'язує органи державної виконавчої влади, місцевого та регіонального самоврядування запезпечити мешканців міст та інших населених пунктів питною водою, кількість та якість якої відповідає вимогам санітарних норм та державного стандарту. Нагадаємо, що за воду громадяни платять, а отже, мають право отримувати її чистою. Шкода, що це право не вдається зреалізувати. Медичним працівникам нічого не залишається, як знову звернутися до населення з рекомендацією кип'ятити воду.

Весна. Запоріжжя. Фієста

Шість років поспіль весною Запоріжжя розцвітає не лише рудимипромисловими димами, а й «Фієстою» — рейтинговими змаганнями національної асоціації спортивних бальних танців. На свято танцю зібралася молодь із Києва, Донецька, Львова, Севастополя, Харкова, Херсона, Мелітополя, Дніпропетровська, Тернополя та інших міст України. Критерії, якими керувалося суворе журі, — темперамент, музикальність, грація і пластика.

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

Рецепт від діабету

Дві столові ложки насіння льону розтерти на борошно, залити 0,5 літра кип'ятку, кип'ятити п'ять хвилин в емальованій каструлі. Зняти з вогню, охолодити, кришку не знімати, щоб не утворилася плівка. Якщо таки плівка утворилася, то не викидайте її, бо разом з нею викинете і лляну олію, а вона надзвичайно корисна для профілактики і лікування склерозу. Гуща осяде на дно. Відвар випити теплим за один прийом за 20—30 хвилин до сніданку. Гущу викинути.

Відвар робити і пити один раз на добу близько півроку, потім два-три рази на тиждень до року. Добре пити цикорій за рецептом, написаним на етикетці. Він теж знижує цукор в крові, зв'язує діабетичні отрути в організмі і виводить їх через нирки, попереджуючи гангрену ніг.

Бу Ба Бу та інші в Польщі

Для пересічного польського читача українська література закінчується, в гіршому разі, на Шевченкові, в кращому — на Рильському. Чи кращі справи в середовищі пересічних читачів у самій Україні, — не знаємо. Але в Польщі є зрушення. Там вийшли відразу дві книги наших авторів, які сповідують новаторські тенденції. Йдеться про видання Варшавського університету «Футуризм в Україні. Маніфести й літературні тексти» й «Бу Ба Бу та інші. (Українці)» із серії польської «Бібліотеки світової літератури». Не останню роль у цих подіях відіграла дружба Тернопільського педінституту й Варшавського університету.

***

«Львів у фотографіях Василя Пилип'юка» — така виставка відбулася у Любліні. Творчий доробок лауреата Шевченківської премії, на рахунку котрого одинадцять фотоальбомів, експонувався у Нью-Йорку, Вашингтоні, Чикаго, Оттаві, Торонто, Мюнхені та інших зарубіжних містах. Хоч Люблін і поряд, однак за останні десятиріччя це перша така подія. Після Польщі виставка вирушить спочатку до Лондона, а потім до Сіднея. Хіба наш Львів того не вартий?

Малюнок Сергія ФЕДЬКА.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 344936.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311087.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.